

GEOGRAFIJA/ZEMLJOPIS

ISPITNI KATALOG ZA EKSTERNU Maturu U ŠKOLSKOJ 2012/2013. GODINI

Stručni tim za geografiju:

Nerminka Hadžić

Jasmina Kazija Sead Srna
Medžid Hasković Abid Zukić

februar, 2013. god.

Sadržaj

UVOD.....	3
1. OPĆI CILJEVI ISPITA I ISHODI ZNANJA:	3
2. ISPITNI KATALOG I STRUKTURA TESTA.....	4
2.1. SVIJET	4
2.1.1. AZIJA.....	4
2.1.2. AFRIKA.....	4
2.1.3. AMERIKA	4
2.1.4. Australija i Okeanija	4
2.2. GEOGRAFIJA BOSNE I HERCEGOVINE.....	5
2.2.1. Ime , historijski razvoj i društveno uređenje Bosne i Hercegovine.....	5
2.2.2. Geografski položaj, granice i veličina Bosne i Hercegovine	5
2.2.3. Fizičko-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine:	5
2.2.4. Društveno-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine	5
2.2.5. Regionalna podjela Bosne i Hercegovine:.....	5
2.2.6. Geološki aspekti zaštite geografske sredine	5
3. TIPOVI ZADATAKA	5
4. UPUTSTVA ZA TESTIRANJE	5
ZADACI	6
SVIJET	6
AZIJA.....	6
AFRIKA.....	17
AMERIKA	25
AUSTRALIJA	32
BOSNA I HERCEGOVINA	35
RJEŠENJA ZADATAKA.....	62
AFRIKA.....	63
AMERIKA	64
AUSTRALIJA	65
BOSNA I HERCEGOVINA	66
PRIMJER TESTA.....	71
LITERATURA:	74

UVOD

Eksternom provjerom znanja iz predmeta Geografija želi se provjeriti koliko su učenici usvojili neophodnog znanja za dalje školovanje i aktivnosti i kompetencije za koje su učenici osposobljeni.

Ovaj predmetni Katalog zadataka iz geografije namijenjen je učenicima koji su kao predmet za polaganje izabrali Geografiju. Sadržaji koji su odabrani za ispitivanje i provjeravanje na Eksternoj maturi sadrže najvažnije programske sadržaje iz geografije, koje su učenici u toku redovne nastave usvajali u 8. i 9. razredu.

Posebno značajno mjesto nastava geografije ima u razvijanju spoznaja, naročito logičkog mišljenja i primjene misaonih operacija: analize, sinteze, indukcije, dedukcije, upoređivanja, apstrahovanja, uopćavanja i sistematiziranja.

1. OPĆI CILJEVI ISPITA I ISHODI ZNANJA:

- razvijanje mogućnosti novijeg pristupa analizi učeničkih postignuća;
- uspostavljanje jedinstvenog kriterija i evaluacije kontinuiranog nastavnog rada;
- stvaranje predispozicija za upotrebu aktualnijih izvora učeničkih spoznaja;
- ovladavanje većim fondom znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za naredni stepen školovanja;
- razvijanje partnerskih odnosa između učenika i nastavnika

Usvajanjem ovog gradiva učenik/učenica je:

- osposobljen/a za razumijevanje tematskih karata i primjenu stečenog znanja;
- osposobljen/a za pronalaženje usvojenih pojmova na fizičko-geografskoj karti;
- osposobljen/a da zapaža i shvata zakonitosti raspoređenosti prirodno-geografskih i društveno-geografskih pojava i procesa, kao i njihov utjecaj na razvijenost pojedinih država;
- osposobljen/a da objašnjava pojmove o stanovništvu, naseljima, privredi i privrednim djelatnostima Azije, Afrike, Amerike, Australije;
- osposobljen/a da zapaža i shvata privrednu razvijenost pojedinih područja;
- osposobljen/a da razlikuje stilove umjetnosti i vrijednosti spomenika, te primijeni stečena znanja u savremenom životu;
- osposobljen/a da zna imenovati i opisati historijske faze teritorijalnog razvoja Bosne i Hercegovine;
- osposobljen/a da objasni samostalnost, neovisnost i suverenost Bosne i Hercegovine kao države sa demokratskim društvenim uređenjem;
- osposobljen/a da prepozna kulturno-historijske spomenike i razlikuje stilove umjetnosti i bogate kulturne baštine Bosne i Hercegovine;
- osposobljen/a da prepozna kompleksnost geografskog položaja Bosne i Hercegovine u ovom dijelu Evrope, njegovu važnost za opći razvoj, kao i perspektivne djelatnosti bosanskohercegovačke privrede;
- osposobljen/a da samostalno prepoznaje značaj rijeka i jezera te ostalih kopnenih voda za razvoj Bosne i Hercegovine i turizma koji se na njima razvija;
- osposobljen/a da samostalno prepozna osnovne karakteristike razvoja naseljenosti, razmještaja i kretanja (dinamike) stanovništva u Bosni i Hercegovini;
- osposobljen/a da prepozna i uočava uzroke i posljedice migracija u BiH;
- osposobljen/a da zna uzroke koji su uvjetovali poremećaje u polnoj i dobnoj strukturi stanovništva Bosne i Hercegovine;
- osposobljen/a da zna sistematično izložiti faze razvoja privrede Bosne i Hercegovine od manufakturno-industrijske preko socijalističke do tranzicijske faze;
- osposobljen/a da primijeni stečeno znanje o energentima i rudama u svakodnevnom životu;

- osposobljen/a da može razlikovati četiri osnovne prirodno-geografske i društveno-geografske regije Bosne i Hercegovine;

2. ISPITNI KATALOG I STRUKTURA TESTA

Osnovna namjena Kataloga je pružanje mogućnosti učenicima da na jednom mjestu, u obliku ispitnih pitanja, dobiju materijal koji uključuje sve bitne elemente iz Nastavnog plana i programa.

Cilj je da učenici sami, ili uz pomoć nastavnika, urade postavljene zadatke i pomoću rješenja sami procijene svoju spremnost za maturu.

Nastavni plan i program za osmi i deveti razred osnovne škole i odobreni udžbenici su osnova za izradu Kataloga.

Ispitni katalog sadrži sve potrebne informacije o sadržaju i obliku ispita, ispitna pitanja i uputstva za testiranje, kao i primjer urađenog testa i literaturu koja je korištena pri izradi Kataloga.

Katalog sadrži 200 zadataka objektivnog tipa sa rješenjima.

2.1. SVIJET

2.1.1. AZIJA

- Prirodno-geografske odlike Azije i društveno-geografske odlike Azije;
- **Centralna Azija:** Zakavkazje, Srednji istok
- **Monsunska Azija:** Južna, Jugoistočna
- **Daleki istok:** Kina i Japan

2.1.2. AFRIKA

AFRIKA - geografski položaj i prirodno-geografske odlike Afrike, stanovništvo i privreda Afrike;

Najznačajnije zemlje Ekvatorijalne Afrike (Zapadne, Središnje i Istočne), Nigerija, Kongo,

Etiopija i Južna Afrika (JAR)

2.1.3. AMERIKA

Geografski položaj, prostiranje, prirodno-geografska obilježja Amerike;

Stanovništvo i privreda Amerike

SAD i Kanada

Brazil, Argentina i Čile

2.1.4. Australija i Okeanija

- a) Australija: prirodno-geografske i društveno-geografske odlike,
- b) Okeanija i Polarne oblasti na Zemlji.

2.2. GEOGRAFIJA BOSNE I HERCEGOVINE

2.2.1. Ime , historijski razvoj i društveno uređenje Bosne i Hercegovine

2.2.2. Geografski položaj, granice i veličina Bosne i Hercegovine

2.2.3. Fizičko-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine:

2.2.4. Društveno-geografske karakteristike Bosne i Hercegovine

2.2.5. Regionalna podjela Bosne i Hercegovine:

2.2.6. Geološki aspekti zaštite geografske sredine

3. TIPOVI ZADATAKA

Tipovi zadataka u Katalogu su: zadaci dosjećanja, dopunjavanja, alternativnog izbora, višestrukog izbora, ispravljanja, sređivanja i povezivanja.

Test će sadržavati 10 pitanja iz različitih oblasti.

U finalnom testu će se nalaziti samo pitanja iz Kataloga, bez uključivanja novih zadataka.

4. UPUTSTVA ZA TESTIRANJE

Ispit iz geografije će se održati u isto vrijeme, pod jednakim uslovima i na isti način za sve učenike koji pristupe Eksternoj maturi. Ispit traje 90 minuta.

Vrednovanje zadataka:

- Ukupan broj bodova finalnog testa je 10 bodova.
- Maksimalan broj bodova za svaki zadatak je 1 bod.
- Zadatak može da se sastoji od jednog, dva ili četiri dijela.
- Svaki dio zadatka se boduje.

Bodovanje jednog zadatka koji sadrži više dijelova i boduje se na sljedeći način:

- Ako jedan zadatak sadrži 4 dijela, onda se svaki tačni dio boduje sa 0, 25, a za cijeli tačan odgovor izračunava se $(4 \times 0, 25) = 1$ bod.
- Ako jedan zadatak sadrži 2 dijela, onda se svaki tačni dio boduje sa 0, 50, a za cijeli tačan odgovor izračunava se $(2 \times 0, 50) = 1$ bod.
- Ako jedan zadatak sadrži 1 dio, onda se tačni odgovor boduje 1 bodom.

Zadatak će se vrednovati sa 0 bodova ako je:

- netačan,
- zaokruženo više ponuđenih odgovora, a traži se jedan ili dva,
- nečitko i nejasno napisan.

Dozvoljeni pribor: grafitna olovka, gumica i hemijska olovka.

Učenikov rad mora biti napisan (neizbrisivom) hemijskom olovkom.

Nije dozvoljeno:

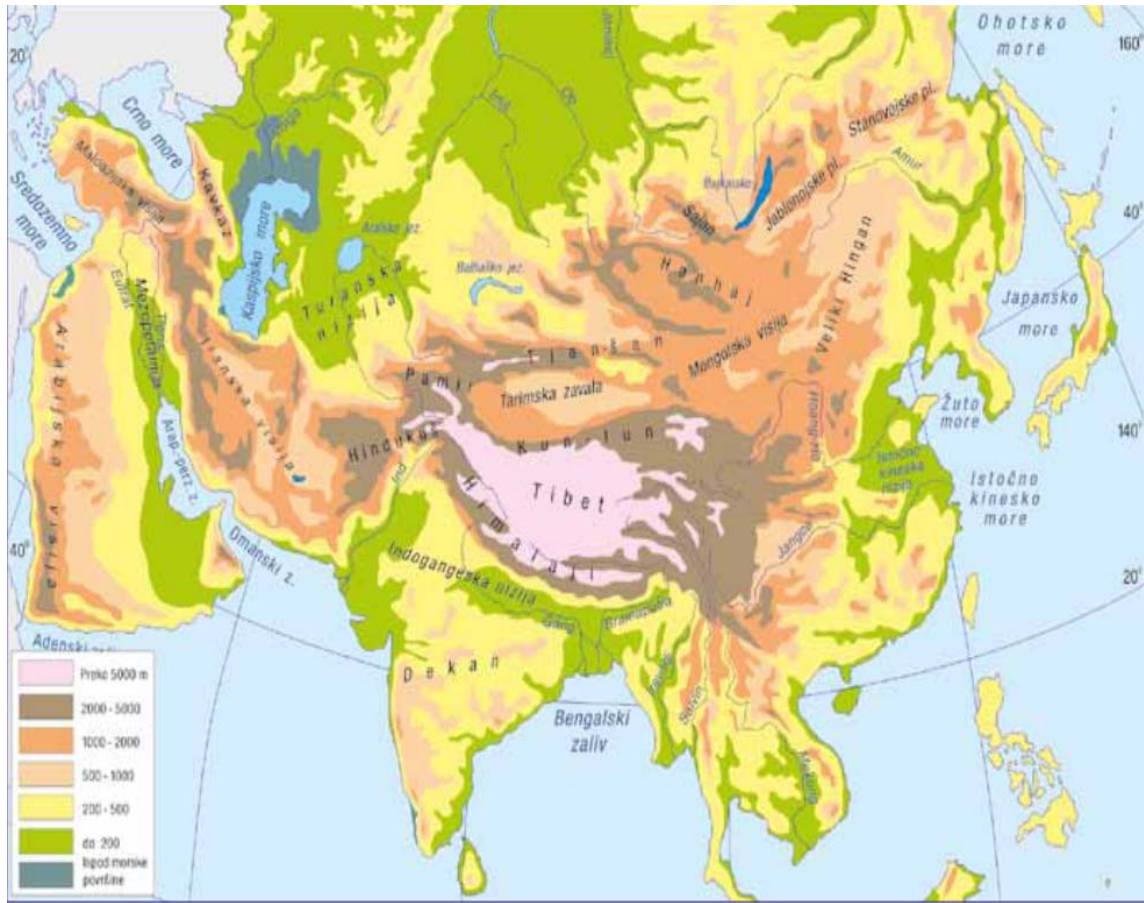
- lažno predstavljanje,
- ometanje drugih učenika,
- prepisivanje,
- upotreba mobilnih telefona i drugih elektronskih uređaja,
- upotreba korektora.

Iznad svakog zadatka nalazi se detaljno uputstvo kako treba riješiti zadatak.

ZADACI

SVIJET

AZIJA

1. Na pitanje odgovori uz pomoć priložene karte Evrope.

- Azija je najveći i najnaseljeniji kontinent! Sa Evropom čini evroazijski kontinent.
- Aziju od Evrope razdvaja planina i istoimena rijeka _____. Granica se dalje nastavlja preko _____ jezera, planine _____ i _____ mora.

1 bod (4 X 0, 25)

2. Dopuni rečenice!

- Azija je kontinent Starog svijeta. Od Afrike i Sjeverne Amerike Aziju razdvaja:
 - a) Aziju od Afrike razdvaja _____ kanal, _____ more i moreuz _____.
 - b) Aziju i Sjevernu Ameriku razdvaja _____ prolaz.

1 bod (4 X 0, 25)

3. Ime Azija potječe od Asiraca, jednog od najstarijih naroda u historije ljudske civilizacije.

- U sljedećem zadatku prekržite netačan pojam koji je napisan kosim slovima!
 - a) Ime Azija objašnjava asirska riječ *asu/ereb* što znači istok.
 - b) Timorsko i Arafursko more dijele Aziju od *Afrike/Australije*.

1 bod (2 X 0, 50)

4. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Azija je najvećim dijelom smještena na sjevernoj Zemljinoj polulopti. T N
- b) Najsjeverniji dio kontinenta Azije udaljen je oko 12° s.g.š. od Sjevernog pola. T N

1 bod (2 X 0, 50)

5. Azija je kontinent sa najvećom prosječnom nadmorskom visinom koja iznosi 960 m.

- Dopuni rečenice.

- a) Najviši vrh Azije i svijeta smješten na Himalaji naziva se _____.
b) Najviša visoravan svijeta naziva se _____.

1 bod (2 X 0, 50)

6. U sljedećim rečenicama zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

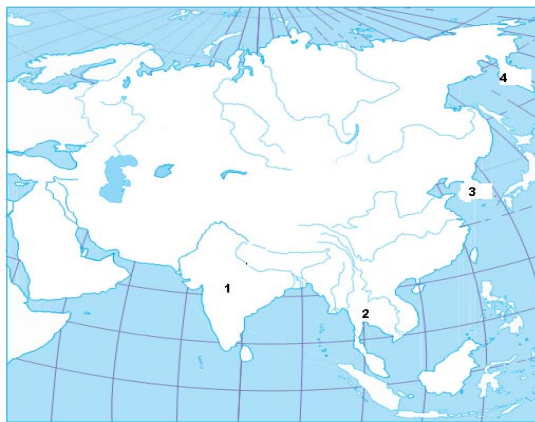
- a) U središnjem dijelu Azije nalazi se planinsko čvorište:
1. PAMIR, 2. TAURUS, 3. ELBRUS.
- b) Drugi naziv za Mount Everest je: 1. PENDŽAB, 2. DŽOMOLUNGMA, 3. MEKRAN.

1 bod (2 X 0, 50)

7. Brojevi na karti označavaju azijske poluotoke.

- Na prazne linije, prema geografskom položaju, napiši nazive poluotoka Azije koji su označeni brojevima:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

1 bod (4 X 0, 25)

8. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene karte Azije.

Azija je kontinent sa najprostranijim nizijama na Zemlji.

Poveži nizije Azije (slovo) sa rijekama koje su učestovale u njihovom stvaranju (broj), tako što ćeš broj rijeke upisati na odgovarajuću praznu liniju.

- a) _____ Hindustan 1. Eufrat i Tigris
b) _____ Kineska nizija 2. Brahmaputra
c) _____ Mesopotamija 3. Gang (Ganges)
d) _____ Asam (Jangce) 4. Jangcekjang

1 bod (4 X 0, 25)

9. Navedi kojoj skupini pripadaju sljedeći reljefni oblici.

- c) Kavkaz - _____
d) Takla Makan - _____

1 bod (2 X 0, 50)

10. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Jedan je odgovor tačan.)

- a) Zbog svog geografskog položaja i prostiranja kroz sve toplotne pojaseve sjeverne polulopte, u Aziji nalazimo sve klimatske tipove.
b) Unutrašnja područja Indije i Indokine imaju stepsku klimu.
c) Središnji i jugozapadni dijelovi Azije imaju ekvatorijalnu klimu.

1 Bod

11. Azija zbog geografskog položaja ima različite klimatske tipove!

- Poveži tip klime (slovo) sa područjem na azijskom kontinentu na kojem taj tip klime vlada (broj), tako što ćeš područje upisati na odgovarajuću praznu liniju

a) ___ polarna	1) otoci Indonezije
b) ___ monsunska	2) jug i jugoistok Azije
c) ___ ekvatorijalna	3) krajnji sjever Azije
d) ___ okeanska	4) istok azijskog kontinenta

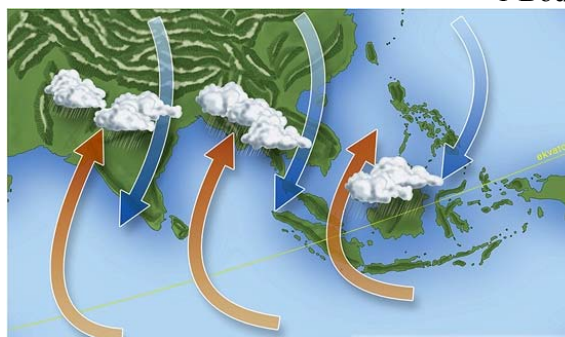
1 Bod (4 X 0, 25)

12. Jedan od bitnih faktora klime Južne, Jugoistočne i dijelova Istočne Azije je njihova otvorenost prema Indijskom i Tihom okeanu, kao i utjecaj sezonskih vjetrova monsunu.

- Uz pomoć datog crteža dopuni sljedeću rečenicu:

Ljetni monsun puše sa Indijskog okeana i donose obilje

_____, a zimski monsun puše sa kopna Azije i donosi suho i svježije vrijeme.

1 Bod

13. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Rijeka Ind se ulijeva u Arabijsko more. T N
- b) Bajkalsko jezero je najveće jezero na svijetu. T N
- c) Tigris i Eufrat se spajaju u rijeku Šat el Arab. T N
- d) Jangce je rijeka koja pripada slivu Sjevernog ledenog mora. T N

Jangce

1 Bod (4 X 0, 25)

14. Rijeke Azije pripadaju različitim slivovima.

- U tabeli popuni prazna polja ponuđenim rijekama i morima:
Sjeverno ledeno more, Šat el-Arab, Ganges, Amur

Naziv rijeke	Okean, more i jezero u koje se ulijeva
Ob, Jenisej, Lena	
	Tihi okean
	Bengalski zaliv
	Arapsko-perzijski zaljev

1 Bod (4 X 0, 25)

15. Dopuni rečenicu!

- Azija je naseljena još od davnina o čemu svjedoče stare civilizacije koje su se razvile u državama, _____ i _____ i oko nizije Mezopotamija (sumerska, asirska, babilonska, indijska i kineska).

1 Bod (2 X 0, 50)

16. Azija je domovina svih velikih svjetskih religija.

- Poveži državu (slovo) sa njenom većinskom religijom (broj) tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću praznu liniju pored slova.

a) _____ Kina	1. islam
b) _____ Iran	2. hinduizam
c) _____ Indija	3. budizam
d) _____ Japan	4. šintoizam

Potalapača

1 Bod (4 X 0, 25)

17. Azija je kontinent sa neravnomjernim razmještajem stanovništva, složenim strukturama stanovništva, ali i vrlo raznolikim načinom života i životnim standardom stanovništva.

- U sljedećem zadatku prekrži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!
- a) Po broju stanovnika iza regije Istočne Azije je *Centralna/Južna* Azija.
- b) Najveći broj stanovništva Azije pripada *žutoj ili mongoloidnoj/bijeloj ili evropeidnoj* rasi.

1 Bod (2 X 0, 50)

18. Centralna (kontinentalna) Azija je regija koja nema izlaz na more.

Zaokruži tačan odgovor!

Najveće rijeke kontinentalne Azije su:

a) Sir Darja i Amu Darja	c) Ind i Gang
b) Iravadi i Mekong	d) Tigris i Eufkrat

1 Bod

19. Dopuni sljedeće rečenice!

Prostor Centralne Azije obuhvata države koje su nekada bile republike u sastavu Sovjetskog saveza.

- a) Najraširenija religija u Centralnoj Aziji naziva se _____ .
b) Okrugle kolibe (šatori) nomada Centralne Azije nazivaju se _____ .

1 Bod (2 X 0, 50)

20. Dopuni sljedeće rečenice!

Zakavkazje predstavlja zasebnu geografsku cjelinu koja je smještena na granici između Evrope i Azije.

Zakavkazje se prostire između _____ mora na zapadu i

_____ jezera na istoku, a na sjeveru dopire do najviših grebena planine Kavkaz, dok na jugu ide duž iransko-turske granice.

1 Bod (2 X 0, 50)

21. Dopuni sljedeće rečenice!

- Južna Azija je naziv za prostor koji se nalazi između Himalaja na sjeveru, jugozapadne i jugoistočne Azije. Često se za ovaj prostor kaže Indijski potkontinent.
- Dopuni rečenice uz pomoć priložene karte Južne Azije:

- a) Jezgro Indijskog potkontinenta čini stara visoravan _____ .
Na sjeveru regije najveći značaj imaju visoke _____ planine.

1 Bod (2 X 0, 50)

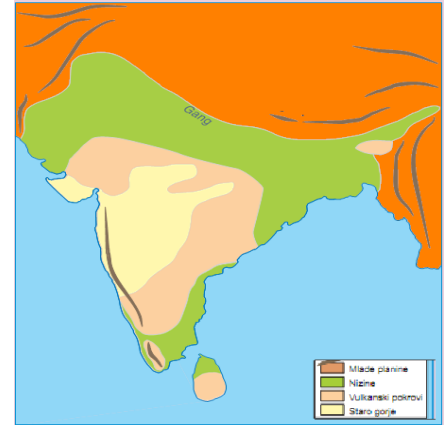
22. Dopuni sljedeću rečenicu!

- Pri ušću u Bengalski zaljev, Gang i Brahmaputra prave najveću _____ .
- Najveći otok Južne Azije naziva se _____ .

1 Bod (2 X 0, 50)

23. Indija je zemlja koja zauzima najveći dio Indijskog poluotoka.

- Zadatak riješi zaokruživanjem slova ispred tačnog odgovora!
(Dva odgovora su tačna.)
- a) U reljefu Indije izdvajaju se tri reljefne cjeline.
- b) Himalaji se izdižu na jugu Indije.
- c) Rijeke na visoravni Dekana koriste se za navodnjavanje, a to su Godavari, Krišana, Narbada.

1 Bod (2 X 0, 50)

24. Indija ima složen i raznolik vjerski sastav stanovništva.

- Dopuni sljedeću rečenicu:

Sveta rijeka u Indiji je _____, a na njoj je i sveti grad _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

25. U sljedećim rečenicama prekriži netačne pojmove koji su napisani kosim slovima!

- a) Veliki problem stanovništva regije Južne Azije je *visoka/niska* stopa prirodnog priraštaja.
- b) Većina indijskog stanovništva živi *na selu/u gradu*.

1 Bod (2X 0,50)

26. Jugoistočna Azija se prostire između azijskog kopna i Australije, te između Indijskog okeana na zapadu i Tihog okeana i Okeanije na istoku.

- Pitanje riješi zaokruživanjem tačnog odgovora.

- Regiju Jugoistočne Azije presijeca a) grinvič b) ekvator
- Zbog zemljotresa u regiji Jugoistočne Azije nastaju a) tajfuni b) cunami

1 Bod (2 X 0, 50)

27. Zaokruži tačan odgovor!

Najveća otočna država azijskog kontinenta naziva se:

- a) Filipini
- b) Indonezija
- c) Japan
- d) Maldivi

1 Bod

28. Države Jugoistočne Azije su nakon II svjetskog rata postale nezavisne.

- Iza naziva države dopiši njen glavni grad!

- a) Malezija- _____
- b) Singapur- _____
- c) Filipini- _____
- d) Indonezija- _____

1 Bod (4 X 0, 25)

29. Za Istočnu Aziju se koristi termin i Daleki istok koji opisuje geografski položaj regije u odnosu na Evropu.

Dopuni rečenicu.

Klima Istočne Azije nalazi se pod utjecajem _____ vjetrova, morskih _____, reljefa i geografske širine.

1 Bod (2 X 0, 50)

30. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) U reljefu regije Istočne Azije mogu se izdvojiti tri reljefne cjeline.
- b) Najveće nizije regije Istočne Azije su Mandžurija i Velika kineska nizija.
- c) Regija Istočne Azije smještena je najvećim dijelom u žarkom pojasu.
- d) Na krajnjem zapadu regije Istočne Azije dominiraju nizije.

1 Bod (2 X 0, 50)

31. Istočna Azija ili Daleki istok je najveća regija. Obiluje prirodnim raznolikostima i posebnostima.

Poveži geografski pojam (slovo) i njegovo značenje ili prevod (broj) upisujući odgovarajuće slovo na praznu liniju ispred broja.

- a) tajfun _____ 1) visoki morski talasi
- b) cunami _____ 2) "žuta rijeka"
- c) Hoang Ho _____ 3) razorni vjetrovi
- d) Jangce _____ 4) "duga rijeka"

1 Bod (4 X 0, 25)

32. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokružite slovo N (netačno).

- a) Riječna mreža regije Istočne Azije je neravnomjerno raspoređena. T N
b) Uz obale japanskih otoka sa sjevera dolazi topla Golska struja. T N

1 Bod (2 X 0, 50)

33. Pojasni značenje sljedećeg pojma!

Endoreična područja su _____.

1 Bod

34. Kina je najvećim dijelom planinska zemlja, 16% teritorija je iznad 5.000 m nadmorske visine, a 30% teritorija niže je od 1.000 m.

- Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno)
- a) U Kini se izdvajaju dvije velike prirodne cjeline: Uža ili Prava Kina i Vanjska Kina. T N
b) Najveću količinu plodnog prapora ili lesa za uzgoj riže donosi rijeka Sikjang. T N
c) U primorju Kine na obalama Istočnog kineskog mora vlada ekvatorska klima. T N
d) Rijeka Amur teče na jugu Kine i ulijeva se u Žuto more. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

35. U Kini su različiti prirodni uslovi za život stanovništva i velike su razlike u gustini naseljenosti.

- Dopuni rečenice:

- a) Kina je sa više od 1,3 milijarde stanovnika _____ zemlja svijeta.
b) Najveći broj stanovnika živi na _____ države, gdje su klima i plodno tlo pogodni za život.

1 Bod (2 X 0, 50)

36. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Da bi smanjila prirodni priraštaj, Kina provodi politiku „_____ djeteta“.
b) U priobalju Japana je razvijena _____, tj. vještački uzgoj morske ribe, školjki i morskih algi.

1 Bod (2 X 0, 50)

37. Japan je danas simbol privrednog razvoja, uspješne veze između tradicije i savremenog, stalne borbe sa prirodnim nedaćama.

- Poveži pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj) tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću liniju.

- a) _____ Ojašio 1. morska struja
b) _____ Aino 2. poslovna četvrt u Tokiju
c) _____ Ginza 3. najstariji japanski narod
d) _____ Kanto 4. najveća nizija Japana

1 Bod (4 X 0, 25)

38. Nakon Drugog svjetskog rata, Japan postaje država sa ubrzanim industrijskim rastom!

- U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!
 - a) Japan je privredno *nerazvijena/najrazvijenija* država Dalekog istoka.
 - b) Glavni grad Japana Tokio smješten je na otoku *Hokkaidu/Honšu*.

1 Bod (2 X 0, 50)

39. Državama pridruži naziv grada i planine koje im pripadaju:

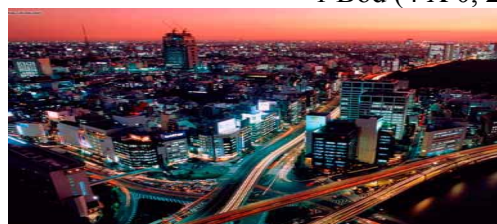
TOKIO, ŠANGAJ, FUJI, KVEN LUN

DRŽAVA	GRAD	PLANINA
KINA		
JAPAN		

1 Bod (4 X 0, 25)

40. Koristeći se brojevima od 1 do 4, poredaj po redosljedju gradove Azije idući od istoka (E) ka zapadu (W).

___ Ankara, ___ Tokio, ___ Bankok, ___ Kolombo.

1 Bod (4 X 0, 25)

41. Zaokruži tačan odgovor!

Tadž Mahal nalazi se u državi:

- a) Indija
- b) Pakistan
- c) Nepal

1 Bod

AFRIKA

42. Afrika zauzima skoro četvrtinu svjetskog kopna.

- Dopuni sljedeće rečenice:

- Naziv Afrika potječe od riječi “_____”.
- Njene zapadne obale zapljuskuje _____ okean, a na istoku izlazi na Indijski okean.

1 Bod (2 X 0, 50)

43. Afrika ima centralni položaj u odnosu na druge kontinente.

- Dopuni sljedeće rečenice:

- Najveći dio Afrike leži u _____ toplotnom pojasu.
- Afrički kontinent najvećim dijelom dio je starog prakopna _____.
- Afrički kontinent ima slabo _____ obalu.
- Afriku od Evrope odvaja _____ moreuz.

1 Bod (4 X 0, 25)

44. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- Po površini Afrika je najveći kontinent. T N
- Najznačajniji doprinos otkrivanju Afrike dao je Englez David Livingston koji je otkrio izvor Bijelog Nila i poznate Viktorijine vodopade. T N
- Najjužnija tačka Afrike je u državi Angoli. T N
- Najveći otok Afrike je Madagaskar smješten uz njene jugoistočne obale. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

45. Dopuni sljedeće rečenice:

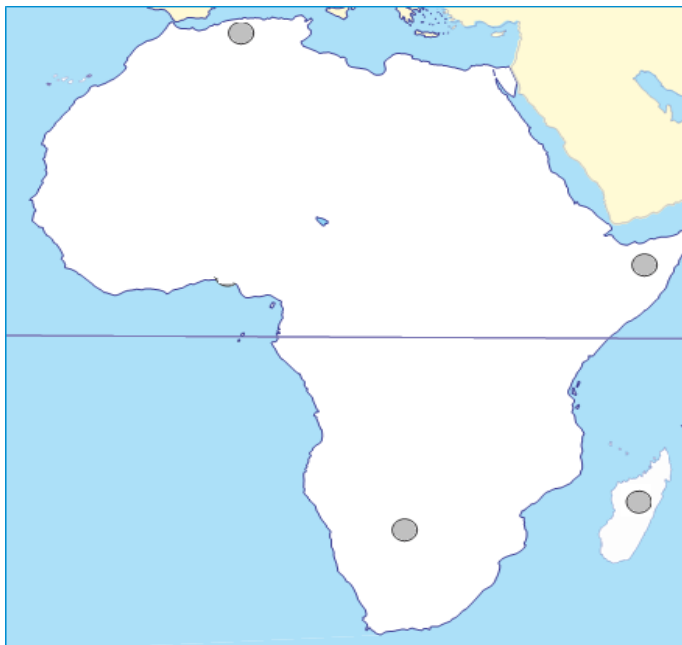
- S obzirom na nadmorsku visinu, u reljefu Afrike izdvajamo _____ i _____ Afriku.
- Etiopsko-somalijsko visočje pripada po nadmorskoj visini _____ Africi.
- Zavala rijeke Kongo pripada po nadmorskoj visini _____ Africi.

1 Bod (4 X 0, 25)

46. Sljedeće pitanje riješi uz pomoć priložene karte Afrike.

U kružice na karti upiši odgovarajuće slovo:

- A – planina Atlas
- B – otok Madagaskar
- C – pustinja Kalahari
- D – Somalijski poluotok

1 Bod (4 X 0, 25)

47. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

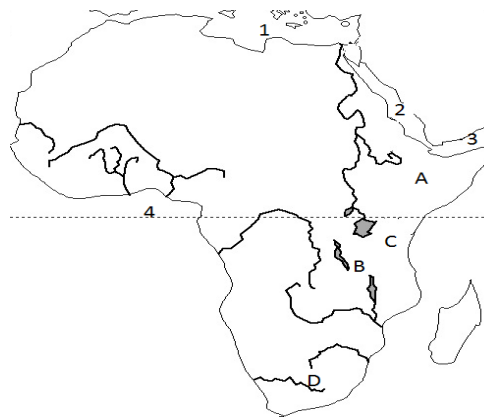
(Dva odgovora su tačna.)

- a) Niskoj Africi pripada planina Ruvenzori.
- b) Najveća pustinja na svijetu je Sahara.
- c) Najveća reljefna cjelina Visoke Afrike je zavala Konga.
- d) Etiopsko-somalijsko visočje (Afrički rog) nalazi se u regiji Istočne Afrike.

1 Bod (2 X 0, 50)

48. Sljedeće pitanje riješi uz pomoć priložene karte Afrike.

- Slovim na karti označena su afrička visočja i najviši vrh Afrike.
- Upiši njihove nazive:

A _____ B _____
C _____ D _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

49. Afrika je kontinent prostranih visoravni i gromadnih planina.

- Dopuni rečenice:

Jezerska visoravan ispresijecana je vrlo dubokim rasjedima sa čijih se rubova izdižu vulkanski vrhovi. Najviši planinski vrh Afrike je Kilimandžaro, čija visina iznosi 5895 m, a nešto niže planine su _____ i _____, čiji vrhovi predstavljaju kupe ugašenih vulkana.

1 Bod (2 X 0, 50)

50. Klima Afrike je vrlo specifična i uslovljena geografskom širinom.

- U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!
- a) U Africi se izrazito *podudaraju/nepodudaraju* klimatske i biljne oblasti (pojasevi).
b) Oko ekvatora u nižim predjelima razvio se biljni svijet *prašuma/stepa*

1 Bod (2 X 0, 50)

51. Dopuni objašnjenje za geografske pojmove koji se odnose na afrički kontinent.

- a) Atlas - _____.
- b) Namib - _____.
- c) Njasa - _____.
- d) Zambezi - _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

52. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- Bušmani i Hotentoti su narodi koji žive u: a) pustinji Sahari b) pustinji Kalahari
- Najrobi je glavni grad: a) Nigerije b) Kenije

1 Bod(2 X 0, 50)

53. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) Nil je najduža i u privrednom smislu najvažnija rijeka Afrike.
- b) Najdublje afričko jezero je Viktorijino jezero.
- c) Rijeka Niger se ulijeva u Sredozemno more i formira deltu.
- d) Na rijeci Zambezi nalaze se Viktorijini vodopadi .

1 Bod (2 X 0, 50)

54. Većinsko stanovništvo Afrike čine narodi crne rase.

Dijele se u dvije najznačajnije grupe:

Od ekvatora do Sahare žive _____ crnci, a centralne i južne prostore nastanjuju _____ crnci.

1 Bod (2 X 0, 50)

55. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Prema broju stanovništva Afrika je na prvom mjestu. T N
- b) Južni obod Sahare predstavlja granicu između bijelog i crnog stanovništva. T N
- c) Natalitet Afrike je vrlo visok. T N
- d) Najznačajnije religije u Africi su islam, kršćanstvo i izvorne afričke religije. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

56. U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!

- a) Na afričkom kontinentu preovladava *ekstenzivan/intenzivan* način obrade zemlje.
- b) Veliko bogatstvo Afrike *je/nije* rudno bogatstvo.
- c) U većini zemalja Afrike *poljoprivreda/industrija* je najvažnija grana privrede.
- d) Industrijski najrazvijenija država Afrike *je/ nije* Južnoafrička Republika.

1 Bod (4 X 0, 25)

57. Zaokruži tačan odgovor!

Nacionalni park Serengeti nalazi se u državi:

- a) DR Kongo
- b) Nigerija
- c) Tanzanija

1 Bod

58. Po geografskom položaju te prirodnim i društvenim odlikama, Afrika se dijeli na više regija!

Ova regija ima veliko rudno blago,
veliki je šumski potencijal i hidropotencijal.
Kroz regiju teče vodom najbogatija rijeka Afrike,
u njoj dominiraju Bantu crnci.
Riječ je o _____.

1 Bod

59. Tok rijeke Niger i njene pritoke Benue dijele prostor Nigerije u tri prirodne cjeline: sjevernu, zapadnu i istočnu. U ovom pitanju se traže podaci o Nigeriji.

Dopuni rečenice:

- a) Nigerija se nalazi u zapadnoj Africi između _____ zaljeva na jugu, jezera Čad na sjeveru.
- b) Najveće bogatstvo Nigerije čine _____ i zemni plin u delti Nigera i plitkom moru.

1 Bod (2 X 0, 50)

60. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- Potomci doseljenika iz Evrope koji žive u Južnoj Africi su: a) Bušmani b) Buri
- Najbogatija pokrajina rudnim bogatstvom u Srednjoj Africi je: a) Kinšasa b) Katanga

1 Bod (2 X 0, 50)

61. Državama (slovo) pridruži njihovu odliku (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću praznu liniju.

a) _____ Nigerija	1. glavni grad na najvišoj nadmorskoj visini,
b) _____ Južnoafrička Republika	2. najmnogoljudnija afrička država,
c) _____ Etiopija	3. pokrajina Katanga,
d) _____ DR Kongo	4. tri glavna grada.

1 Bod (4 X 0, 25)

62. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Afrička država koja ima najrazvijeniju industriju naziva se _____.
- b) Poljoprivredna kultura koja se uzgajala na afričkim plantažama u državama (Obala Bjelokosti, Gana, Nigerija) od koje se pravi čokolada je _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

63. Poveži državu (slovo) sa njenim karakterističnim proizvodom (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću liniju.

a) _____ Nigerija	1. kafa
b) _____ Egipat	2. dijamanti
c) _____ Etiopija	3. nafta
d) _____ Južnoafrička Republika	4. pamuk

1 Bod (4 X 0, 25)

**64. Južna Afrika zauzima najjužniji dio kontinenta, južnije od razvođa rijeke Kongo i Zambezi.
Dopuni rečenice:**

- Najveći dio reljefa ove regije čini Južnoafrička visoravan. U samom središtu je zvala _____.
Pustinja Namib se prostire 1500 km uz atlantsku obalu Južne Afrike, a uz Indijski okean je prostrana _____ nizija.

1 Bod (2 X 0, 50)

65. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Među narodima Južne Afrike ističu se Afrikaneri i Buri koji govore jezikom afrikans. T N
- b) Nelson Mandela, nakon ukidanja aparthejda, postao je prvi crni predsjednik JAR-a T N
- c) Među stanovništvom crne rase preovladavaju Sudanski crnci. T N
- d) Najgušće naseljeni prostori JAR-a su rudom bogata područja Transvala i subtropske plantaže u Natalu T N

1 Bod (4 X 0, 25)

AMERIKA

66. Dopuni rečenicu:

- Prvi stanovnici Amerike došli su iz Azije u vrijeme zadnjeg ledenog doba. Vremenom su nastale veličanstvene civilizacije, a najrazvijenije među njima su bile u Srednjoj Americi _____, _____ i _____, a u Južnoj Americi _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

67. Sljedeće zadatak riješi uz pomoć priložene karte.

Na linije na ponuđenoj karti napiši nazive okeana.

- Poluotok na karti označen slovom A naziva se _____
- Otok na karti označen brojem 1 naziva se _____
- Prolaz na karti označen brojem 2 naziva se Magelanov prolaz.

1 Bod (4 X 0, 25)

68. Sljedeće pitanje dopuni pomoću priložene karte.

- a) Zaljev označen slovom A je _____
b) Zaljev označen slovom B je _____
c) U kvadratiće na karti upišite odgovarajući broj:
1– Kordiljeri 2 –Appalachian gorje (Apalači)

1 Bod (4 X 0, 25)

69. Reljef Sjeverne Amerike je vrlo složen. Tu se izdvajaju sljedeće reljefne cjeline.

- Dopuni rečenice:

Uz Hadsonov zaljev prostire se najstarije kopno Sjevernoameričkog kontinenta, _____ štit, a kroz središnji dio Sjeverne Amerike se proteže Središnja nizija. Paralelno sa atlantskom obalom izdiže se staro _____ gorje, a duž zapadnog dijela se prostire široki pojas Sjevernoameričkih Kordiljera.

1 Bod (2 X 0, 50)

70. Dopuni rečenice:

- a) _____ je najstariji i najpoznatiji nacionalni park u SAD-u sa različitim oblicima reljefa.
- b) _____ visoravan, kroz koji je istoimena rijeka usjekla veličanstven kanjon.
- c) _____ bazen je unutar Sjevernoameričkih Kordiljera, sa slanim jezerima.
- d) _____ nizija pruža se uz obalu Atlantika.

1 Bod (4 X 0, 25)

71. Poveži pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajući liniju.

a) _____	Maunt Mek Kinli	1. poluotok
b) _____	Kordiljeri	2. najviši vrh
c) _____	Tundra	3. biljna zajednica lišajeva i mahovina
d) _____	Florida	4. mlade, visoke i ulančane planine

1 BOD (4 X 0, 25)

72. U kvadratiće na karti upišite odgovarajući broj za reljefne cjeline Južne Amerike:

1. Ande
2. Gvajansko visočje
3. Brazilsko visočje
4. Patagonija

1 Bod (4 X 0, 25)

73. U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!

- Slivu Atlantskog okeana pripada rijeka *Misisipi/Jukon*, bogata je vodom tokom cijele godine.
- Krajnji južni dijelovi Sjeverne Amerike uz Meksički zaljev imaju *suptropsku/oceansku* klimu.
- U Sjevernoj Americi u prostorima hladne kontinentalne klime se nalazi najveće prostranstvo *šuma/stepa*.
- Desne pritoke rijeke Misisipi protječu kroz biogeografsku oblast koja se naziva *prerija/pampas*.

1 BOD (4 X 0, 25)

74. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- Vještački kanal koji spaja Atlantski i Tihi okean je a) Kilski b) Panamski
- Najveće jezero Sjeverne Amerike je a) Mičigen b) Gornje

1 Bod (2 X 0, 50)

75. Dopuni rečenicu!

- Velika američka jezera su najveća slatkovodna površina na Zemlji. U velika američka jezera spadaju sljedeća jezera: _____, _____, _____, _____ i Gornje jezero.

1 Bod (4 X 0, 25)

76. U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!

- U Srednjoj Americi najveća rijeka *je/nije* Rio Grande del Norte.
- Najveći značaj za privredu Srednje Amerike *ima/nema* Panamski kanal, nafta i poljoprivredni proizvodi.

1 Bod (2 X 0, 50)

77. Dopuni rečenice!

- a) U Andama izvire rijeka sa najvećom količinom vode na svijetu i naziva se _____.
- b) Brazilsko visočje je, zbog geološke starosti, bogato rijetkim vrstama _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

78. Američki kontinent pun je posebnosti i kontrasta!

Poveži tip vegetacije (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš slovo upisati na odgovarajuću liniju.

a) ljanosi i kamposi _____	1. naziv za stepe sjeverne Amerike
b) selvasi _____	2. veliko prašumsko prostranstvo Amazona
c) prerije _____	3. četinarske šume Kanade
d) tajge _____	4. naziv za savane u Južnoj Americi

1 Bod (4 X 0, 25)

79. Zadatak riješi dopunjavanjem sljedećih rečenica!

- a) Većina Amerikanaca, njih oko 69%, porijeklom su sa _____ kontinenta.
- b) Preko 74% stanovništva SAD-a zaposleno je u _____ sektoru.

1 Bod (2 X 0, 50)

80. Stanovništvo Amerike pravi je mozaik naroda različitog porijekla, kulture, jezika, rasne pripadnosti.

- Za tačnu tvrdnju zaokruži slovo T (tačno), a za netačnu tvrdnju zaokruži N (netačno).

- a) Prvi doseljenici na Sjevernoamerički kontinent došli su iz Azije prije više od 20.000 godina. T N
- b) Većinu stanovništva Sjeverne Amerike čine doseljenici. T N
- c) Sjeveroistočni dio SAD-a i područje oko Velikih jezera je gusto naseljeno. T N
- d) U Sjevernoj Americi niska je stopa prirodnog priraštaja. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

81. Dopuni rečenice:

- a) U Angloamerici se pretežno govori _____ jezik.
- b) U Latinskoj Americi se govori portugalski i _____ jezik.

1 Bod (2 X 0, 50)

82. Poveži pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajući liniju.

a) _____ središnji Andi	1. prevlaka i otočni dio,
b) _____ Srednja Amerika	2. civilizacija Inka,
c) _____ Argentina	3. portugalski jezik,
d) _____ Brazil	4. jug Južnoameričkog kontinenta.

1 Bod (4 X 0, 25)

83. U privrednom razvoju velike su razlike između Sjeverne, Srednje i Južne Amerike, što je imalo značajan utjecaj i na život stanovništva.

U ovom pitanju date su tvrdnje, za tačnu tvrdnju zaokruži slovo tačno (T) ili za netačnu tvrdnju zaokruži netačno (N).

a) Prirodni priraštaj Južne Amerike je nizak.	T N
b) Stepenn urbanizacije je nizak u svim zemljama Južne Amerike	T N
c) Najznačajnija žitnica Južne Amerike je područje Pampasa.	T N
d) Najveći svjetski proizvođači kafe su Brazil i Kolumbija.	T N

1 Bod (4 X 0, 25)

84. U mnogim državama Južnoameričkog kontinenta su poznate metropole.

- Dopiši glavne gradove!

Brazil _____ Argentina _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

85. U sljedećim rečenicama prekriži netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!

- a) Od Bostona do Vašingtona uz atlantsku obalu *je/nije* nastao megalopolis širenjem i međusobnim srastanjem gradova.
- b) Preko 60% radno-sposobnog stanovništva SAD-a radi u *industriji/uslužnim djelatnostima*.

1 Bod (2 X 0, 50)

86. Dopuni sljedeće rečenice!

- Kanada je veoma bogata rijekama i jezerima. Najvažnija rijeka je _____, koja se ulijeva u _____ okean.

1 Bod (2 X 0, 50)

87. U sljedećem rečenicama precrtaj netačne tvrdnje koje su napisane kosim slovima!

- a) Kanada ima površinu od oko 10 milijuna km², što je svrstava na *drugo/treće* mjesto među državama po površini u svijetu.
- b) Glavni grad Kanade je *Ottawa/Montreal*.

1 Bod (2 X 0, 50)

88. Dopuni sljedeću rečenicu!

Najveći dio Brazila čine zelene kišne šume koje se nalaze uz rijeku _____.

1 Bod

89. Narod Inka je formirao svoje carstvo sa prijestonicom u gradu Kusko. Carstvo je srušio španski osvajač Francisko Pizaro. Veliko useljavanje na prostor Južne Amerike bilo je sa evropskog kontinenta.

Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Kolonizaciju Južne Amerike nakon otkrića kontinenta izvršili su Španci i _____.
- b) Kao posljedica useljavanja dolazi do miješanja naroda, rasa i nastaju mestici, _____ i kreoli.
- c) U Brazilu živi preko 80% stanovništva u gradovima, ali često i u sirotinjskim četvrtima zvanim _____.
- d) Najveći brazilski grad i industrijsko središte je _____, ima oko 20 mil. st.

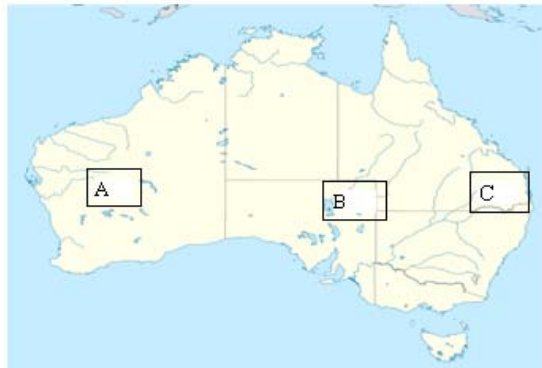
1 Bod (4 X 0, 25)

AUSTRALIJA

90. Sljedeća pitanja riješi uz pomoć priložene karte Australije.

a) Slovima u kvadratima na karti označene su reljefne cjeline

Australije.

- A _____
- B _____
- C _____

b) Označi na karti najviši vrh Australije slovom D.

1 Bod (4 X 0, 25)

91. Australija je najmanji i vrlo izolovan kontinet. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

a) Australija je smještena potpuno na južnoj polulopti.	T	N
b) Australija je kontinent bez mladih vjenačnih planina.	T	N
c) Ranije je Australija bila dio Angara kopna.	T	N
d) Najveće jezero Australije naziva se Košćuško.	T	N

1 Bod (4 X 0, 25)

92. Australija je zemlja kengura i koala, Aboridžina i evropskih doseljenika.

Poveži geografski pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajućim liniju.

a) _____ - skrab	1. vrsta sisara Australije.
b) _____ - torbari	2. suha riječna korita povremeno napunjena vodom u Australiji
c) _____ - Aboridžani	3. starosjedioci Australije
d) _____ - krikovi	4. kotrljajuće žbunje u pustinjama i polupustinjama Australije

1 Bod (4 X 0, 25)

93. Poveži geografski pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajućim liniju.

a) _____ klima na jugu i jugozapadu Australije	1. najveća rijeka Australije
b) _____ Mari	2. poluotok
c) _____ York	3. crno otočje
d) _____ Melanezija	4. sredozemna klima

1 Bod (4 X 0, 25)

94. Dopuni rečenice:

- a) Australija je država kontinent koji se nalazi u dva toplotna pojasa, južnom umjerenom i _____.
- b) Australija u prosjeku primi oko 420 mm padavina, što je čini _____ kontinentom.

1BOD (2 X 0,50)

95. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

a) Australija je kontinent azijskih doseljenika.	T	N
b) Najveća gustina naseljenosti Australije je u njenim zapadnim i središnjim dijelovima.	T	N
c) Stepennost urbanizacije u Australiji je visoka.	T	N
d) Glavni grad Australije je Sidnej.	T	N

1 Bod (4 X 0, 25)

96. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako je tačna, zaokruži slovo T (tačno), ako nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

a) Australija je visokorazvijena zemlja.	T N
b) Australija izvozi višak plina.	T N
c) U poljoprivredi Australije poseban značaj ima uzgoj ovaca i proizvodnja vune.	T N
d) Okeanija je naziv za brojne otoke i otočne skupine u Tihom okeanu.	T N

1 Bod (4 X 0, 25)

97. U sljedećim rečenicama precrtajte dva netačna pojma koji su napisani kosim slovima!

- a) Najviši vrh Australije je *Mt Cook/Mt. Košćuško*.
b) Glavni grad Australije je *Sydney/Kambera*.

1 Bod (2 X 0, 50)

98. Dopuni rečenicu.

- Atoli su karakteristični za _____ ostrva.

1 Bod

99. Zaokruži tačan odgovor.

- Glavni grad Novog Zelanda naziva se:
a) Auckland (Okland) b) Wellington c) Džakarta

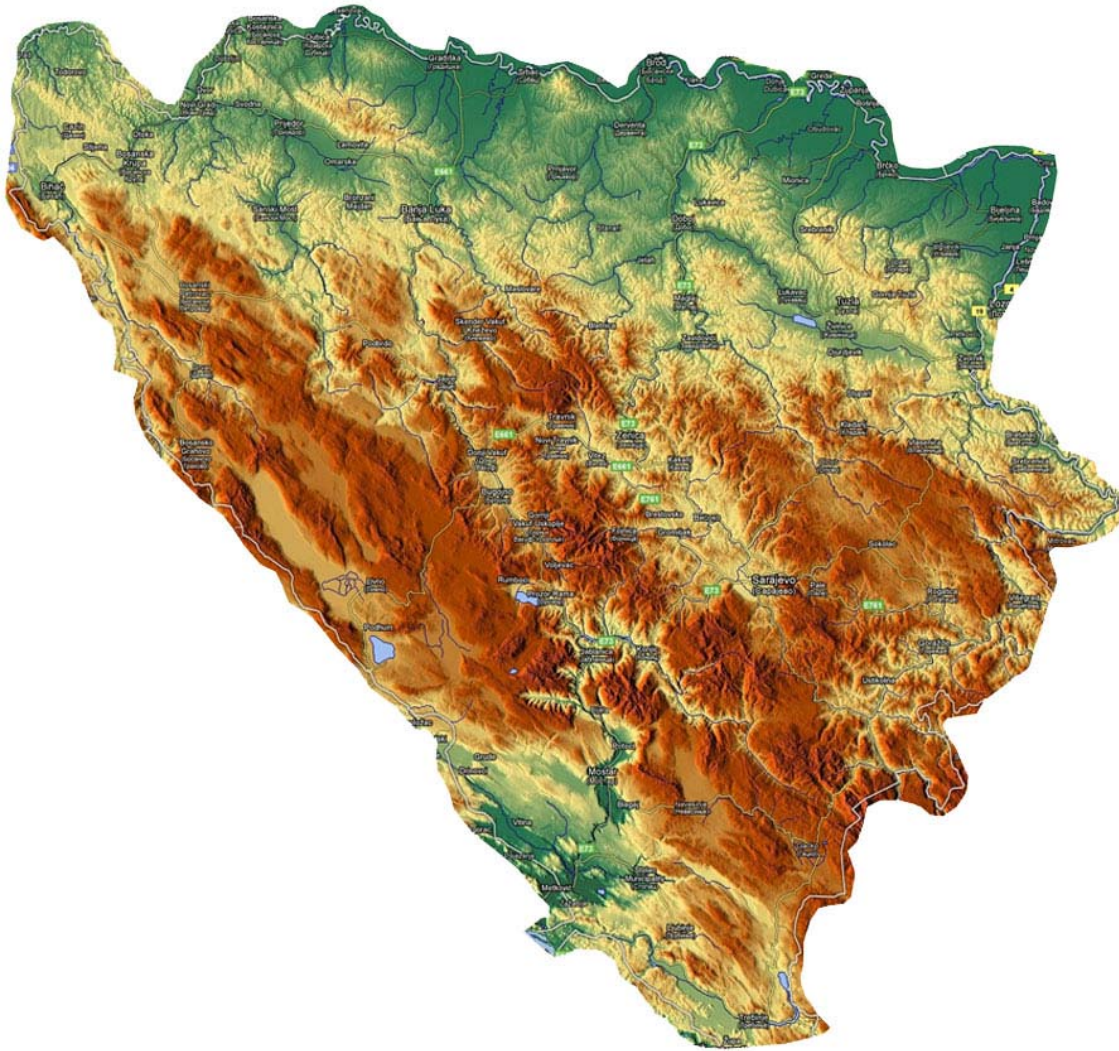
1 Bod

100. Zaokruži tačan odgovor!

- Najveći otok svijeta nalazi se u arktičkom području i naziva se :
a) Grenland b) Madagaskar c) Novi Zeland d) Havaji

1 Bod

BOSNA I HERCEGOVINA

1. **Kroz zadatak dopunjavanja pokaži koliko znaš o geografskom položaju i porijeklu imena naše države.**

- Razmisli i dopuni sljedeće rečenice.

- Naša država se prvi put spominje u _____ stoljeću.
- Bosna je dobila ime po ilirskom obliku riječi *bassinus* što znači _____.
- Bosna i Hercegovina ima površinu od _____ km².
- Bosna i Hercegovina je smještena na _____ poluotoku.

1 Bod (4 X 0, 25)

2. **Pažljivo pročitajte svaku tvrdnju. Ako smatrate da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), ako smatrate da nije tačna, zaokružite slovo N (netačno).**

a) Granicu Bosne i Hercegovine na sjeveru predstavlja rijeka Drina	T	N
b) Granice naše države su orografske i hidrografske.	T	N
c) Najduža granica naše države je prema Republici Srbiji.	T	N
d) Površina Bosne i Hercegovine iznosi 50 129 km ² .	T	N

1 Bod (4 X 0, 25)

3. **Pažljivo pročitajte svaku tvrdnju. Ako smatrate da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatrate da nije tačna, zaokružite slovo N (netačno).**

a) Najpoznatije neolitsko naselje u našoj zemlji je Butmirsko naselje.	T	N
b) Teritorij današnje Bosne i Hercegovine je naseljen tek od bronzanog	T	N
c) Prvi bosanski kralj je bio ban Kulin.	T	N
d) Bosna je pala pod osmansku vlast 1463. godine.	T	N

1 Bod (4 X 0, 25)

4. **Prema Zakonu o zaštiti prirode FBiH, Zakonu o zaštiti prirode RS i Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN), u Bosni i Hercegovini je definirano šest kategorija zaštićenih područja.**

- Dolje navedena zaštićena područja (broj) pridruži kategoriji kojoj pripadaju (slovo):

a) _____ II (nacionalni parkovi)	1. Skakavac, Prokoško jezero, Vrelo Bosne, Tajan.
b) _____ III (spomenici prirode)	2. Blidinje, Hutovo blato
c) _____ V (park prirode)	3. Kozara, Sutjeska, Una
d) _____ Internacionalno zaštićeno	4. Bardača područje

1 Bod (4 X 0, 25)

5. **Koji su spomenici kulture Bosne i Hercegovine stavljeni na listu UNESCO-ve Svjetske kulturne baštine?**

_____ i _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

6. **Pažljivo pročitaj i ispravno dopuni sljedeću rečenicu:**

- Nezavisnost Bosne i Hercegovine Evropska zajednica priznala je _____ godine, a naša država je primljena u UN _____ godine, kao 177. članica.

1 Bod (2 X 0, 50)

7. **Granice Bosne i Hercegovine su orografske i hidrografske.**

- Pridruži slovu broj da dobio tačnu tvrdnju.

a) _____ istočna granica	1. Jasenovac,
b) _____ zapadna granica	2. Kamešnica,
c) _____ sjeverna granica	3. planina Kovač,
d) _____ jugoistočna granica	4. planina Zvijezda.

1 Bod (4 X 0, 25)

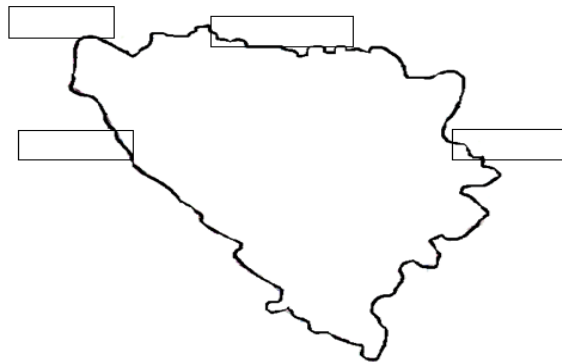
8. Uz pomoć ponuđene administrativno-političke karte Bosne i Hercegovine upiši sjedišta kantona označena na karti brojevima:

2 _____ 5 _____
 6 _____ 8 _____

1 Bod (4 X 0, 25)

9. Na ponuđenoj karti u prazne pravougaonike pažljivo upiši rijeke koje predstavljaju hidrografsku granicu sa našim susjedima.

1 Bod (4 X 0, 25)

10. Koje su od navedenih država, površinom svog teritorija, manje od površine Bosne i Hercegovine.

Zaokruži slova ispred tačnog odgovora!

- a) Belgija b) Hrvatska c) Nizozemska d) Austrija

1 Bod (2 X 0, 50)

11. **Zaokruži slova ispred graničnih rijeka između Bosne Hercegovine i Hrvatske:**

- a) Vrbas, b) Una, c) Korana d) Glina, e) Sava, f) Usora

1 Bod (4 X 0, 25)

PRIRODNO-GEOGRAFSKE ODLIKE

12. **Dopuni rečenicu.**

- Teritorij Bosne i Hercegovine građen je od različitih vrsta stijena: magmatskih, _____ i _____ .

1 Bod (2 X 0, 50)

13. **Navedeni su pojedini dijelovi naše domovine, čije su stijene nastale u određenim geološkim erama.**

Na liniju pored navedenih područja dopiši početno slovo geološke ere u kojoj je taj prostor nastao. (paleozoik (P), mezozoik (M), kenozoik (K).)

- a) kod naselja Prača _____
b) Unsko-sansko porječje _____
c) preovladavaju u Hercegovini _____
d) krajnji jug države _____

1 Bod (4 X 0, 25)

14. **Dopuni rečenicu!**

- Teritorij Bosne i Hercegovine dijelimo na pet osnovnih makroreljefnih cjelina. Najveću makroreljefnu cjelinu čini _____ , a najjužnija od njih je _____ koja dijelom obuhvata slivove rijeka _____ i _____ .

1 Bod (4 X 0, 25)

15. Za tačnu tvrdnju zaokruži slovo T (tačno), a za netačnu tvrdnju zaokruži N (netačno).

a) Dinarske planine se u Bosni i Hercegovini pružaju u smjeru sjeverozapad-jugoistok. T N

b) Najviša planina u našoj domovini je Bjelašnica. T N

c) Planine više od 2000 m su: Volujak, Čvrstica, Treskavica, Bjelašnica, Zelengora. T N

d) Planine srednje visine u našoj zemlji su: Grmeč, Manjača, Čemernica, Vlašić, Igman. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

16. Poveži geografski pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajući liniju.

a) Kraško polje _____

1. je riječno suženje.

b) Visoravan _____

2. je podzemni kraški oblik reljefa.

c) Pećina _____

3. je uravnjeno područje između planinskih masiva.

d) Klisura _____

4. je najveći oblik kraškog reljefa.

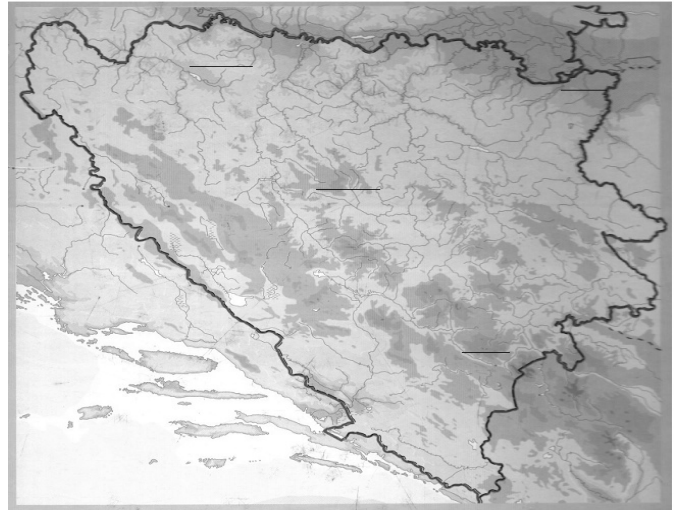

1 Bod (4 X 0, 25)

17. Sljedeće pitanje riješi pomoću priložene karte Bosne i Hercegovine.

Na prazne linije na karti upiši broj odgovarajućeg naziva planine i nizije.

1. Zelengora
2. Semberija
3. Kozara
4. Vlačić

1 Bod (4 X 0, 25)

18. Uz pomoć fotografije i navedene asocijacije prepoznaj o kojoj je planini riječ.

Nadmorska visina 2110 m,
Prokoško jezero,
bogata površinskim vodama.

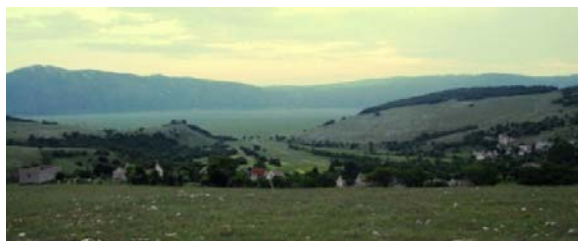
Riječ je o _____

1 Bod

19. Poveži geografski pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajući liniju.

a) _____ Manjača	1. kraško polje
b) _____ Glamočko polje	2. planina
c) _____ Bijambare	3. naplavna (aluvijalna nizija)
d) _____ Šamačko polja	4. Pećina

1 Bod (4 X 0, 25)

20. Kraška polja su površinski kraški reljefni oblici u Bosni i Hercegovini. Ova asocijacija govori o jednom kraškom polju.

Površina 405 km²,
Buško jezero,
Sturba.
O čemu je riječ? _____

1 Bod

21. Pored navedenih reljefnih oblika na praznoj liniji navedi u kojoj makroreljefnoj cjelini su smješteni:

- a) Bjelašnica - _____
- b) Majeвица- _____
- c) Popovo polje- _____
- d) planina Šator- _____

1 Bod (4 X 0, 25)

22. Pažljivo pročitajte svaku tvrdnju. Ako smatrate da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatrate da nije tačna, zaokružite slovo N (netačno).

- a) Dinarske planine nastale su u alpskoj orogenezi. T N
- b) Visoka planina naše zemlje je Kozara T N
- c) Proširenja u kompozitnim dolinama nazivaju se kotline. T N
- d) Lijeve polje je po nastanku kraško polje. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

23. Dopuni navedene rečenice:

- a) Niske planine, nizije, pobrđe te zavale i kotline Sjeverne Bosne predstavljaju reljefnu cjelinu _____ Bosna.
- b) Prostorno najmanja reljefna cjelina naše zemlje naziva se _____ i ona zahvata krajnje južne dijelove države.
- c) Najviša naša planina naziva se _____.
- d) Naša najveća i najpoznatija pećina je _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

24. Podvuci kraška polja Bosne i Hercegovine:

- a) Lijevoče b) Livanjsko
c) Šamačko d) Glamočko
e) Popovo f) Nevesinjsko polje

1 Bod (4 X 0, 25)

25. Dopuni rečenice:

- Bosna i Hercegovina se nalazi u sjevernom _____ toplotnom pojasu. Najznačajniji modifikator klime u našoj državi je _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

26. Pored navedenih područja naše domovine dopiši tip klime koji je tu zastupljen.

- a) Krajnji južni dijelovi naše države _____
- b) Dolina Neretve od Mostara do Konjica _____
- c) Središnji i istočni planinski prostori _____
- d) Dolina Save i donji tokovi njenih pritoka na sjeveru domovine _____

1 Bod (4 X 0, 25)

27. Na praznim linijama dopisati tip klime koji odgovara navedenim odlikama:

- a) Prosječna količina padavina od 700 mm na istoku do 1500 mm na zapadu- _____;
- b) Prosječno godišnje oko 1000 mm padavina- _____;
- c) Prosječno godišnje 1200 mm padavina, a padavine ravnomjerno raspoređene tokom godine. Magla je česta pojava- _____;
- d) Prosječno godišnje 1500 mm padavina, a najmanje padavina se izluči u julu i augustu- _____;

1 Bod (4 X 0, 25)

28. Pažljivo pročitate svaku tvrdnju. Ako smatrate da je tačna, zaokružite slovo T (tačno), a ako smatrate da nije tačna, zaokružite slovo N (netačno).

a) U Bosni i Hercegovini izdvajaju se tri osnovna klimatska pojasa.	T N
b) Umjerenokontinentalna klima zastupljena je u Čapljini.	T N
c) U Bihaću vlada pretplaninska klima.	T N
d) Mjesta sa temperaturnim inverzijama nazivaju se mrazišta.	T N

1 Bod (4 X 0, 25)

29. Pažljivo pročitajte tekst i ispravno popuni prazne prostore u rečenicama.

- Najniža temperatura u Bosni i Hercegovini izmjerena je na mrazištu _____ na planini Igman, gdje je 25. januara 1963. godine temperatura zraka iznosila -43, 5°C.
- U gradu _____ je 31. jula 1901. godine zabilježena najviša temperatura u Bosni i Hercegovini od 46, 2°C.

1 Bod (2 X 0, 50)

30. Spoji grad u našoj zemlji (slovo) sa klimatskim tipom koji u njemu vlada (broj), tako što ćeš broj upisati na praznu liniju.

a) _____ Banja Luka	1. izmijenjena sredozemna
b) _____ Trebinje	2. planinska
c) _____ Bosansko Grahovo	3. umjereno kontinentalna
d) _____ Konjic	4. Sredozemna

1 Bod (4 X 0, 25)

31. Na našim planinama u prostoru planinske klime prisutna je inverzija temperatura. Dopuni rečenicu:

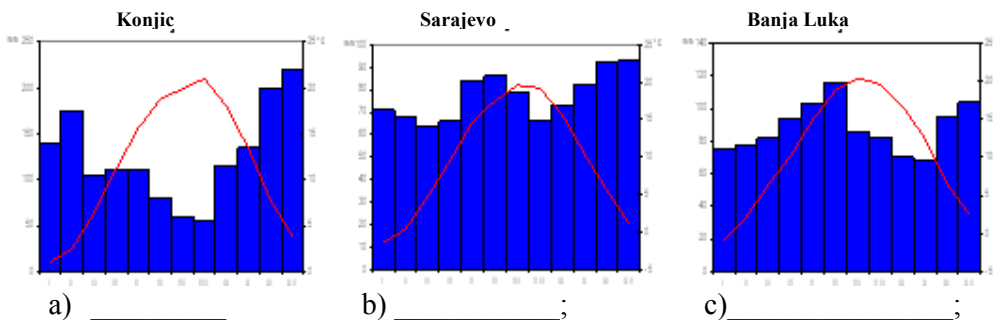
- Planina sa čestim inverzijama temperature naziva se _____.
- Mjesto na planini gdje se javlja inverzija temperature se zove _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

32. U sljedećem zadatku predstavljena su tri klimadijagrama, i to za:

Konjic, Sarajevo i Banju Luku.

Ispod svakog klimadijagrama upiši puni naziv klime kojoj klimadijagram pripada.

- a) Posmatrajući klimadijagram za Banju Luku, dopuni sljedeću rečenicu. Najtopliji mjesec tokom godine u Banjoj Luci je mjesec _____, a najhladniji je mjesec januar.

1 Bod (4 X 0, 25)

33. Biljni i životinjski svijet naše zemlje je veoma bogat i raznovrstan!

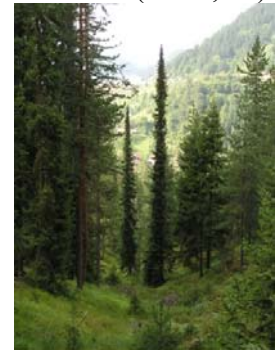
- a) Središnji dio zauzima biogeografska oblast koju nazivamo _____ .
b) Prostor Niske Hercegovine pripada biogeografskoj oblasti koju nazivamo _____ .

1 Bod (2 X 0, 50)

34. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Uz rijeku Drinu rastu šume hrasta sladuna, cera i Pančićeva omorika. T N
b) Klekovina bora je endemska vrsta. T N
c) Hrast medunac naseljava područja uz rijeku Savu. T N
d) Šume hrasta lužnjaka najraširenije su u Livanjskom polju. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

35. Poveži endemske vrste naše države (slovo) sa područjima koja naseljavaju (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću liniju.

a) ___ planinska voluharica	1. pećina Vjetrenica
b) ___ čovječija ribica	2. Hutovo blato
c) ___ riba jegulja	3. u Prokoškom jezeru
d) ___ vodozemac triton	4. u planinskim područjima

1 Bod (4 X 0, 25)

36. Tla Bosne i Hercegovine najčešće se svrstavaju u skupinu automorfnih i hidromorfnih tala.

- Među nabrojanim automorfnim tlima i dva su uljeza. Zaokruži ih!

- a) Pseudoglej, b) Litosol, c) Regosol, d) Crnice, e) Smeđa tla, g) Redzine, h) Aluvijalna tla

1 Bod (2 X 0, 50)

37. Među dolje navedenim planinama, koje predstavljaju vododjelnicu između Crnomorskog i Jadranskog sliva, nalazi se jedan uljez. Zaokruži ga!

Vododjelnica se pruža preko najviših vrhova planina: Plješevice, Šatora, Cincara, Raduše, Jahorine, Bitovnje, Bjelašnice, Treskavice, Zelengore i Volujka.

1 Bod

38. Pažljivo promatraj kartu i ispravno dopuni sljedeće rečenice.

- Sarajevsku i _____ kotlinu veže Lašvanska klisura gdje sa zapada Bosni pritječe njena lijeva pritoka, rijeka _____. Ona teče kroz Lašvansku kotlinu u kojoj su se smjestili gradovi Travnik i Vitez. Bosna dalje teče na sjever, gdje se njena dolina ponovo naizmjenično sužava i proširuje, gradeći _____ klisuru, Zavidovičko proširenje i Maglajsko-dobojsko suženje. U Zavidovićima, rijeci Bosni pritječe njena desna pritoka, rijeka _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

39. Dopuni rečenice:

- a) Rijeke Bosne i Hercegovine pripadaju morskim slivovima: _____ i Jadranskog mora.
- b) Pritoke Vrbasa su: _____, _____ i _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

40. Pažljivo pogledajte kartu sa riječnom mrežom Bosne i Hercegovine.

- koje rijeke su označene brojevima?

1 _____ 2 _____
3 _____ 4 _____

1 Bod (4 X 0, 25)

41. Rijeka Neretva je rijeka Jadranskog sliva.

- Iz dolje navedenog popisa rijeka uočite pritoke rijeke Neretve i upišite njihove nazive na prazne linije.
Željeznica, Rama, Pliva, Rakitnica, Ukrina, Bregava, Prača, Trebižat

Pritoke rijeke Neretve su: _____, _____, _____,
_____.

1 Bod (4 X 0, 25)

42. Pažljivo promatraj fotografije gradova Bihaća, Foče, Donjeg Vakufa i Konjica i na prazne linije upiši imena rijeka koje protječu kroz navedene gradove.

Bihać je na rijeci _____

Foča je na rijeci _____

Donji Vakuf je na rijeci _____

Konjic je na rijeci _____

1 Bod (4 X 0, 25)

43. Navedenoj rijeci pridruži ono što joj pripada. Poveži rijeku (slovo) sa onim što pripada toj rijeci (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću liniju.

1 Bod (4 X 0, 25)

- a) _____ Una 1. rijeka Lašva
- b) _____ Bosna 2. nizija Semberija
- c) _____ Vrbas 3. grad Martinbrod
- d) _____ Drina 4. klisura Vinac

44. Naše rijeke teku ka Crnom i Jadranskom moru.

- Poveži one najduže (slovo) sa njihovim pritokama (broj).

a) _____	Una	1. Krivaja,
b) _____	Vrbaš	2. Sutjeska,
c) _____	Bosna	3. Sana,
d) _____	Drina	4. Ugar.

Rijeka Bosna

1 Bod (4 X 0, 25)

45. Dopuni rečenicu!

- Una izvire kod mjesta Srb u susjednoj Hrvatskoj. Na njoj su nastali atraktivni vodopadi koji se nazivaju _____ i _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

46. Dopuni rečenice!

Gdje se nalaze ušća naših rijeka u Savu?

- Ušće Drine u Savu je kod _____.
- Ušće Bosne u Savu je kod _____.
- Ušće Une u Savu je kod _____.
- Ušće Vrbasa u Savu je kod _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

47. Poveži rijeku (slovo) sa njenim mjestom nastanka ili izvorištem (broj) upisujući odgovarajući broj na praznu liniju.

a) ___ Vrbas	1. Šćepan polje
b) ___ Bosna	2. Zec planina
c) ___ Drina	3. podnožje planine Igman
d) ___ Neretva.	4. obronci Zelengore

Vrelo rijeke Bosne

1 Bod (4 X 0, 25)

48. Odgovori!

- a) U kojem gradu se nalazi Plivin vodopad? _____
- b) Na kojoj planini se nalazi prašuma Perućica? _____
- c) Kroz koje polje teče rijeka Trebišnjica? _____
- d) U kojoj naplavnoj niziji se nalazi Bardača ? _____

1 Bod (4 X 0, 25)

49. Pored navedenog vještačkog jezera na praznu liniju upiši ime rijeke na kojoj je formirano.

- a) jezero Bočac _____
- b) Grabovica jezero _____
- c) Višegradsko jezero _____
- d) Salakovac jezero _____

1 Bod (4 X 0, 25)

50. Pojasni značenje navedenih geografskih pojmova (slovo), tako što ćeš im pridružiti pojašnjenje (broj) na odgovarajuću praznu liniju.

- a) ___ Bardača 1. mineralna voda,
- b) ___ Kravice 2. vodopad na rijeci Trebižat,
- c) ___ Kiseljak 3. močvara,
- d) ___ klisura 4. na Drini,

vodopad na Trebižatu

1 Bod (4 X 0, 25)

51. Nazivu kotline (slovo) pridruži dolinu rijeke u kojoj je smještena (broj):

a) _____ Banjalučka kotlina	1. dolina rijeke Bosne
b) _____ Sarajevsko-zenička kotlina	2. dolina rijeke Vrbas
c) _____ Bihaćka kotlina	3. dolina rijeke Une
d) _____ Mostarska kotlina	4. dolina rijeke Neretve

1 Bod (4 X 0, 25)

52. Pored naziva jezera dopiši naziv planine na kojoj se nalazi:

- a) Prokoško - _____,
b) Blidinje- _____,
c) Štirinsko - _____,
d) Boračko - _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

53. U dolje navedenom nizu jezera Bosne i Hercegovine precrtaj ona koja su vještačka!

Bočac Modrac Blatačko Ramsko Buško Plivino Štirinsko jezero

1 Bod (4 X 0, 25)

54. Pažljivo pročitaj tekst i ispravno popuni prazne prostore u rečenicama.

Hutovo blato se nalazi u kriptodepresiji smještenoj uz donji tok rijeke _____, nedaleko od grada Čapljine. Prije hidrotehničkih zahvata i melioracije, Hutovo blato se sastojalo od _____ i _____ jezera. Voda iz vještačkih jezera se koristi za rad hidrocentrale "Čapljina". Hutovo blato je proglašeno parkom prirode i _____ rezervatom.

1 Bod (4 X 0, 25)

55. Dopuni rečenice:

- a) Podzemne vode u rastresitim sedimentima nazivaju se _____.
b) Podzemne vode u kraškom podzemlju nazivaju se _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

56. Pažljivo pročitaj tekst i ispravno popuni prazne prostore u rečenicama.

Najveće bosanskohercegovačko vještačko jezero je _____ jezero i ujedno je najveće jezero u Evropi. Nastalo je od podzemnih voda Livanjskog polja, na nadmorskoj visini od 715 m na mjestu nekadašnjeg _____ blata. Ima površinu od oko 60 km².

1 Bod (2 X 0, 50)

57. Naša je zemlja bogata podzemnim vodama. Te vode izbijaju na površinu u obliku kraških izvora i vrela.

U rijeke koje nastaju tako (od vrela) spadaju _____, _____ i _____. U kraškom podzemlju vode se mogu podijeliti u različite slivove. Ta se pojava naziva _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

58. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Rijeka Sava je sabirni tok naših rijeka Jadranskog sliva. T N
b) Na crnomorski sliv otpada oko 70 % državnog teritorija. T N
c) Estavele su izvori iz kojih, u periodima obilnih padavina, izbija voda dok za vrijeme suša djeluju kao ponori. T N
d) Najtopliji termomineralni izvor je Terma na Ilidži kod Sarajeva, čija temperatura dostiže 58°C. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

59. Navedene su rijeke i jezera u Bosni i Hercegovini (zaokruži uljeze):

- a) Zalomska rijeka, Šuica, Glina, Gračanica;
b) Buško jezero, Šatorsko, Ramsko, Jablaničko;
c) Una, Usora, Unac, Sana;
d) Bosna, Lašva, Usora, Krivaja, Čehotina.

1 Bod (4 X 0, 25)

60. Uz pomoć fotografije i navedene asocijacije prepoznaj o kojoj rijeci je riječ.

Međedanska klisura Tijesno Rača rijeka Tara
Ime rijeke je _____

1 Bod

61. Uz pomoć fotografije i navedene asocijacije prepoznaj o kojoj rijeci je riječ.

sedra Troslap Sana Martinbrod

To je rijeka _____

1 Bod

62. Zaokruži tačan odgovor!

- Pritoka rijeka Neretve je : a) Ugar b) Prača c) Drinjača d) Buna

1 Bod

63. Zaokruži tačan odgovor!

- Pritoka rijeke Bosne je: a) Rzav b) Spreča c) Rama d) Drežanku

1 Bod

DRUŠTVENOGEOGRAFSKE ODLIKE

64. Ukupan broj stanovnika u našoj državi stalno se mijenja pod utjecajem različitih faktora. U rečenicama precrtaj netačnu boldiranu riječ.

- Po popisu stanovništva iz 1991. godine, Bosna i Hercegovina **je/nije** imala do sada najveći broj stanovništva.
- Godine 2010. prirodni priraštaj je **pozitivan/negativan**.
- Bosna i Hercegovina je u svim popisima poslije Drugog svjetskog rata imala više **muškog/ženskog** stanovništva.
- Prisilne migracije **su/nisu** imale presudan značaj u smanjenju stanovništva od 1991. godine do danas.

1 Bod (4 X 0, 25)

65. U narednom pitanju su date različite tvrdnje o stanovništvu naše domovine.

Za tačnu tvrdnju zaokruži slovo T (tačno) ili za netačnu tvrdnju zaokruži slovo N (netačno).

- a) Nakon Drugog svjetskog rata izvršeni su popisi: 1948, 1953, 1973, 1983, 1991. g. T N
 b) Najveću gustinu naseljenosti u našoj zemlji ima Peripanonska Bosna. T N
 c) Od šezdesetih godina prošlog stoljeća, naša zemlja ulazi u proces demografske tranzicije što dovodi do opadanja stope nataliteta. T N
 d) U našoj zemlji prisutan je proces demografskog starenja stanovništva. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

66. Za tačnu tvrdnju zaokruži slovo T (tačno), a za netačnu tvrdnju zaokruži N (netačno).

- a) Prema procjeni Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, broj stanovnika naše zemlje u 2010. godini iznosio je 3 843 129 T N
 b) Visokoplaninska i krška područja imaju nisku koncentraciju stanovništva. T N
 c) U našoj domovini dolazi do sve većeg smanjenja učešća mladog stanovništva, a povećanja udjela zrelog stanovništva T N
 d) Zbog ekonomskih i prisilnih migracija u Bosni i Hercegovini se smanjivao broj stanovnika . T N

1 Bod (4 X 0, 25)

67. Zaokruži tačan odgovor.

- Prvi popis stanovništva u BiH obavljen je: a) 1878. b) 1879.
- Prema popisu iz 1991. godine, spolna struktura stanovništva u Bosni i Hercegovini je bila: a) neujednačena b) ujednačena
- Emigracijom se stanovništvo Bosne i Hercegovine: a) povećava b) smanjuje
- Privremena ili sezonska seoska naselja (katuni) su naselja u: a) kotlinama b) planinama

1 Bod (4 X 0, 25)

68. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) Popisom stanovništva 1991. godine na prostoru naše države živjelo je 4377033 stanovnika.
 b) Najvažniji faktor porasta broja stanovnika je natalitet.
 c) Banja Luka je najveći grad u Bosni i Hercegovini.
 d) Tuzla se nalazi u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine.

1 Bod (4 X 0, 25)

69. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju.

Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Konstitutivni narodi Bosne i Hercegovine su: Srbi, Bošnjaci, Hrvati i Romi. T N
 b) Bosna i Hercegovina predstavlja multinacionalno i multikulturalno područje. T N
 c) Seoska naselja u našoj zemlji su zbijenog i razbijenog tipa. T N
 d) Razmještaj stanovništva u Bosni i Hercegovini je neravnomjeran T N

1 Bod (4 X 0, 25)

70. Dopuni rečenice:

Sarajevo je glavni grad Bosne i Hercegovine, njeno političko, kulturno i obrazovno središte. Smješten je u jugoistočnom dijelu _____-zeničke kotline, u dolini rijeke _____, njegov osnivač je _____, koji je izgradio niz objekata među kojima je vladarev dvor _____ po kome je Sarajevo dobilo ime.

1 Bod (4 X 0, 25)

71. Sljedeće pitanje riješi uz pomoć priložene karte Bosne i Hercegovine.

Na prazne linije na karti upiši nazive gradova: Doboj, Glamoč, Jajce i Prijedor.

1 Bod (4 X 0, 25)

72. Dopiši nazive gradova u kojima se nalaze sljedeće građevine:

- a) Arslanagića most - _____
- b) Kuršumli medresa- _____
- c) Stari most- _____
- d) Kastel- _____

1 Bod (4 X 0, 25)

73. Dopuni rečenice!

Kroz Banju Luku protječe rijeka _____, a ime grada potječe od riječi _____ i luka.
Mostar je upravni centar _____ kantona, smješten u dolini rijeke _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

74. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Današnji naziv Tuzle je turskog porjekla od riječi *tuz-so*. T N
- b) Mostar je smješten u Mostarskoj kotlini u podnožju planine Bjelašnice. T N
- c) Zenica je smještena u dolini rijeke Bosne, odnosno u sjevernom dijelu Sarajevsko-zeničke kotline. T N
- d) Bihać se nalazi u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. T N

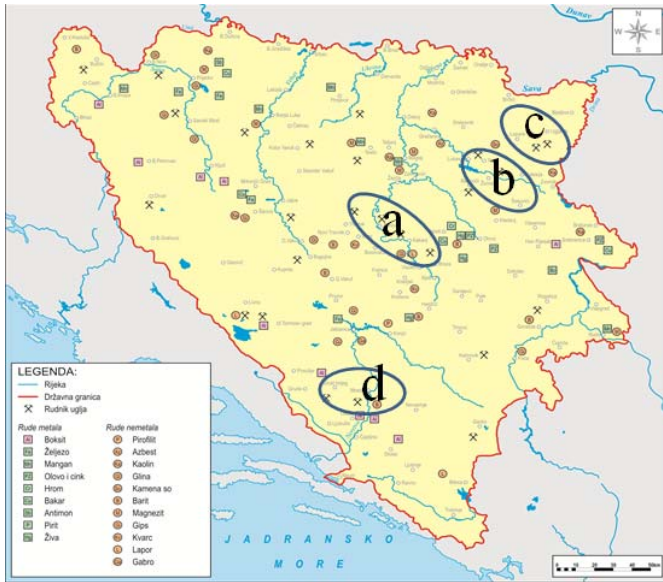
1 Bod (4 X 0, 25)

75. Na prazne linije napiši resurse (bogatstva) kojima raspolaže Bosna i Hercegovina. Naša zemlja raspolaže značajnim prirodnim resursima, među kojima se posebno ističu:

_____.

1 Bod (4 X 0, 25)

76. Sljedeće pitanje riješi uz pomoć priložene karte Bosne i Hercegovine.

Najveće rezerve mrkog uglja u BiH nalazimo u ugljonosnim basenima:

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

1 Bod (4 X 0, 25)

77. Nabroj termoelektrane u našoj domovini: _____, _____, _____ i _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

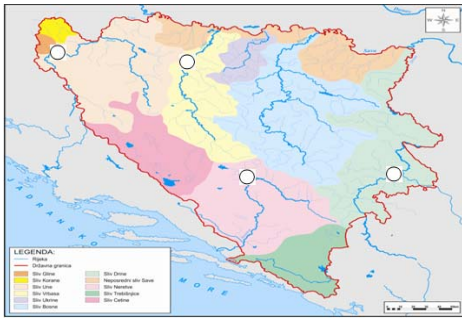
78. Zaokruži tačan odgovor.

Bosanskohercegovački centar crne metalurgije je:

- a) Sarajevo b) Mostar
- c) Zenica d) Tuzla

1 Bod

79. Sljedeće pitanje riješi uz pomoć priložene karte Bosne i Hercegovine.

U kružice na karti prema smještaju upiši slova za sljedeće HE (hidroelektrane).

- A. HE Višegrad
- B. HE Bočac
- C. HE Slapovi na Uni
- D. HE Jablanica

1 Bod (4 X 0, 25)

80. Dopuni rečenice:

- a) Najvažniji centar vjerskog turizma u BiH je _____
- b) Jedina riječna luka BiH na rijeci Savi je _____
- c) Aerodrom Butmir nalazi se u _____
- d) U Hercegovini, u kraškom polju, smještena je termoelektrana _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

81. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Glavni cestovni pravci vode dolinama naših rijeka. T N
- b) Vodeni saobraćaj u BiH ima veliki značaj. T N
- c) Rijeke naše zemlje omogućavaju razvoj različitih vidova turizma. T N
- d) Jezerski turizam u BiH je značajan u ljetnom periodu. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

82. Najvažniji centri vjerskog turizma u BiH su:

_____, _____ i Jajce.

1 Bod (2 X 0, 50)

83. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Privreda naše zemlje je slabo razvijena. T N
- b) Poljoprivreda u Bosna i Hercegovina je bila najvažnija privredna grana do pojave industrije. T N
- c) Niska Hercegovina pruža najpovoljnije prirodne uvjete za uzgoj ranog povrća. T N
- d) Danas, u našoj zemlji, rijetke su grane industrije koje su dostigle predratni nivo proizvodnje. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

84. Koje se makroregije izdvajaju u našoj zemlji?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

1 Bod (4 X 0, 25)

85. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) Peripanonska makroregija je najveća po površini u Bosni i Hercegovini.
- b) U okviru Peripanonske makroregije izdvajaju se dvije mezoregije.
- c) Travnik se nalazi u makroregiji Bosanskohercegovačkog visokog krša.
- d) Mediteranska makroregija obuhvata mediteranski i submediteranski prostor.

1 Bod (2 X 0, 50)

86. Dopuni sljedeće rečenice:

Peripanonska makroregija obuhvata sjeverne dijelove naše zemlje, što čini oko 43% površine naše zemlje. Unsko-sanska mezoregija zahvata _____ dio Bosne i Hercegovine uz rijeke _____ i Sanu .

1 Bod (2 X 0, 50)

87. Navedeni su centri Unsko-sanske mezoregije.

Zaokruži dva grada koji ne pripadaju ovoj mezoregiji.

- a) Bihać b) Donji Vakuf c) Prijedor d) Bosanski Novi
- e) Cazin f) Velika Kladuša g) Bosanska Krupa h) Goražde i) Ključ

1 Bod (2 X 0, 50)

88. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Reljef Unsko-sanske regije je ispresijecan rijekama Une, Sane i _____.
- b) Bihaćka kotlina, Knežpolje i Prijedorsko polje pružaju dobre uvjete za razvoj _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

89. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno).

- a) Cazinsko-kladuška zaravan pruža dobre uvjete za razvoj stočarstva i voćarstva. T N
- b) Na bazi proizvodnje mlijeka u Cazinsko-kladuškoj zaravni razvijena je prehrambena industrija. T N
- c) Posebnu prirodnu i turističku vrijednost Unsko-sanske mezoregije predstavlja rijeka Sava. T N
- d) Prijedorsko polje i Knežpolje ne pripadaju Unsko-sanskoj mezoregiji. T N

1 Bod (4 X 0, 25)

90. Unsko-sanska mezoregija je bogata rudama : _____, _____,
_____ i _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

91. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Posavsko-donjovrbasko-donjobosansku mezoregiju čine donji tokovi slivova rijeka _____ i _____.
- b) Brežuljkasti tereni na razvodima navedenih rijeka su pogodni za razvoj _____ i _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

92. Nabrojani su centri Posavsko-donjovrbasko-donjobosanske mezoregije. Zaokruži dva grada koji ne pripadaju ovoj mezoregiji:

- a) Banja Luka b) Doboj c) Derвента d) Kakanj e) Tešanj
f) Teslić g) Bosanska Gradiška h) Bugojno i) Bosanski Brod

1 Bod (2 X 0, 50)

93. Dopuni sljedeće rečenice!

- a) Posavsko-sprečko-majevičko-donjedrinska mezoregija zahvata _____ dio Bosne i Hercegovine.
- b) Posavsko-sprečko-majevičko- donjedrinska mezoregija ima najveće urbano naselje: _____.

1 Bod (2 X 0, 50)

94. Zaokruži tačan odgovor!

Najznačajnije nalaziše soli u Bosni i Hercegovini je :

- a) Banovići b) Gradačac c) Tuzla d) Kalesija

1 Bod

95. Dopuni sljedeće rečenice!

- a) Gornjovrbasko-plivska mezoregija bogata je šumom i rudama. Navedi rudna bogatstva: _____, _____ i željezo.

1 BOD (2 X 0, 50)

96. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) Gornjovrbavska-plivska mezoregija nalazi se u zapadnom djelu Planisko kotlinske makroregije.
b) Gornjovrbavska-plivska mezoregija pruža se u dolini rijeke Lašve.
c) Stari grad Jajce je značajan turistički centar.
d) Kupres je smješten u Gornjovrbavskoj-plivskoj mezoregiji.

1 Bod (4 X 0, 25)

97. Pažljivo pročitaj svaku tvrdnju. Ako smatraš da je tačna, zaokruži slovo T (tačno), a ako smatraš da nije tačna, zaokruži slovo N (netačno)

a) Gornjodrinska mezoregija je bogata šumom koja pokriva više od ½ teritorije.	T N
b) Gornjodrinska mezoregija je bogata hidroenergijom koja je u potpunosti iskorištena.	T N
c) Gornjodrinsku mezoregiju krasi Nacionalni park Sutjeska u kojem se nalazi prašuma Perućica.	T N
d) Makroregija bosanskohercegovačkog visokog krša je najrjeđe naseljena regija Bosne i Hercegovine.	T N

1 Bod (4 X 0, 25)

98. Dopuni sljedeću rečenicu.

Livno je smješteno u Livanjskom polju, u regiji _____ krša, upravni je centar _____ kantona.

1 Bod (2 X 0, 50)

99. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

- a) U osnovne uzročnike poremećaja kvaliteta životne sredine ubrajaju se: urbanizacija, industrijalizacija, saobraćaj, poljoprivreda i zaostale mine.
- b) Industrija nema veliki utjecaj na kvalitet zraka.
- c) Čist zrak je uvjet života na Zemlji, a njegovo zagađivanje uvjetuje čovjek.
- d) Najveći zagađivač vode je saobraćaj.

1 Bod (2 X 0, 50)

100. Najugroženiji elementi životne sredine su:

_____, _____, _____ i _____.

1 Bod (4 X 0, 25)

RJEŠENJA ZADATAKA

1. Ural, Kaspijskog, Kavkaz, Crnog
2. Suecki, Crveno, Bab el-Mandeb, Beringov
3. a) *ereb*, b) *Afrike*,
4. a) T, b) T
5. Mt. Everest, Tibet
6. 1. PAMIR, 2. DŽOMOLUNGMA
7. 1. Indijski 2. Indokineski 3. Korejski 4. Kamčatka
8. a) 3 b) 4 c) 1 d) 2
9. a) planina b) pustinja
10. a) Zbog svog geografskog položaja i prostiranja kroz sve toplotne pojaseve sjeverne polulopte u Aziji nalazimo sve klimatske tipove.
11. a) 3 b) 2 c) 1 d) 4
12. kiše
13. a) T b) N c) T d) N
14. Vidi tabelu sa odgovorima!

Naziv rijeke	Okean, more i jezero u koje se ulijeva
	Sjeverno ledeno more
Amur	
Ganges	
Šat el-Arab	

15. Indija i Kina
16. a) 3 b) 1 c) 2 d) 4
17. a) *Centralna*, b) *bijeloj ili evropeidnoj*
18. a) Sir Darja i Amu Darja
19. a) islam, b) jurte ili čadori
20. Crnog, Kaspijskog
21. a) Dekan, b) Himelajske
22. deltu, Šri Lanka
23. a) U reljefu Indije izdvajaju se tri reljefne cjeline.
c) Rijeke na visoravni Dekana koriste se za navodnjavanje, a to su Godavari, Krišna, Narbada.
24. Ganges, Benares
25. a) *niska*, b) *gradu*
26. - b) ekvator, - b) cunami
27. b) Indonezija
28. a) Kuala Lumpur, b) Singapur, c) Manila, d) Džakarta
29. monsunskih, struja
30. a) U reljefu regije Istočne Azije mogu se izdvojiti tri reljefne cjeline.
b) Najveće nizije regije Istočne Azije su Mandžurija i Velika kineska nizija.
31. b) 1) c) 2) a) 3) d) 4)
32. a) T b) N
33. Endoreična područja su područja koja nisu hidrografski povezana sa svjetskim okeanom
34. a) T b) N c) N d) N
35. a) najmnogoljudnija, b) istoku

36. a) "jednog", b) akvakultura
 37. a) 1, b) 3, c) 2, d) 4
 38. a) ~~nerazvijena~~, b) *Hokkaidu*,
 39. Vidi tabelu sa odgovorima!

DRŽAVA	GRAD	PLANINA
KINA	ŠANGAJ	KVEN LUN
JAPAN	TOKIO	FUJI

40. 4 Ankara, 1 Tokio, 2 Bankok, 3 Kolombo
 41. a) Indija

AFRIKA

42. a) "afri", b) Atlantski
 43. a) žarkom, b) Gondvane, c) razudenu, d) Gibraltarski
 44. a) N b) T c) N d) T
 45. a) nisku, visoku, b) visokoj, c) niskoj
 46. Vidi rješenje na slijepoj karti Afrike!

47. b) Najveća pustinja na svijetu je Sahara .
 d) Etiopsko-somalijsko visočje (Afrički rog) nalazi se u regiji Istočne Afrike.
 48. A - Etiopsko visočje B – Jezersko visočje
 C – Kilimandžaro D – Južnoafričko visočje
 49. Kenija i Ruvenzori
 50. a) ~~nepodudaraju~~, b) *stepa*.
 51. a) planinski lanac, b) pustinja, c) jezero, d) rijeka
 52. b) u pustinji Kalahari, b) Kenije,
 53. a) Nil je najduža i u privrednom pogledu najvažnija rijeka Afrike.
 d) Na rijeci Zambezi nalaze se Viktorijini vodopadi.
 54. Sudanski, Bantu
 55. a) N b) T c) T d) T
 56. a) ~~intenzivan~~, b) ~~nije~~, c) ~~industrija~~, d) ~~nije~~
 57. c) Tanzanija
 58. Centralnoj Africi
 59. a) Gvinejskog, b) nafta
 60. b) Buri, b) Katanga
 61. a) 2, b) 4, c) 1, d) 3
 62. a) Južnoafrička Republika, b) kakaovac

63. a) 3 , b) 4 , c) 1, d) 2
 64. Kalahari , Mozambička
 65. a) T b) T c) N d) T

AMERIKA

66. Asteci, Maje i Zapoteci, Inke.
 67. b)A- Labrador, c) 1- Grenland

68. a)A -Hadsonov zaljev, b) B -Meksički zaljev
 c) U kvadratiće na karti
 upišite odgovarajući broj:
 1 – Kordiljeri
 2 –Appalachian gorje (Apalači)

69. Kanadski, Apalačko
 70. a) Jelouston, b) Kolorado, c) Veliki, d)Priatlantska
 71. a) 2, b) 4, c) 3, d) 1
 72 U kvadratiće na karti upisani su odgovori za reljefne cjeline Južne Amerike

73) ~~Jukon~~, b) ~~okeansku~~, c) ~~stepa~~, d) ~~pampas~~

74) a) Panamski, b) Gornje

75 Mičigen, Hjuron, Iri, Ontario

76 a) ~~nije~~, b) ~~nema~~

77 a) Amazon, b) ruda

78 c) 1, b) 2, d) 3, a) 4

79 a) evropskog b) tercijarnom

80 a) T b) T c) T d) T

81 a) engleski b) španski

82 a) 2 , b) 1, c) 4, d) 3

83 a) N b) N c) T d) T

84 Brazilija , Buenos Aires

85 a) ~~nije~~, b) ~~industriji~~,

86 Sent Loren, Atlantski

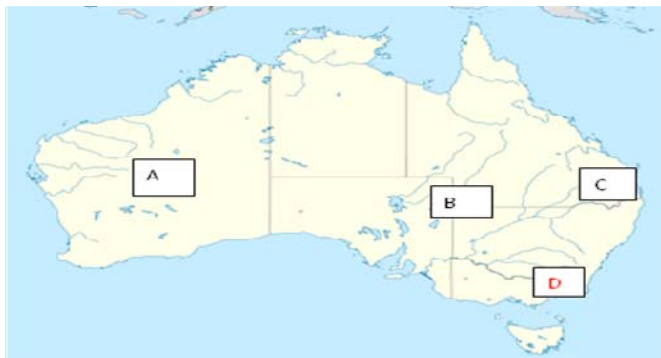
87 a) ~~treće~~ b) ~~Montreal~~

88 Amazon

89 a) Portugalci, b) mulati, c) favele, d) Sao Paulo

AUSTRALIJA

90. a) Slovimu u kvadratima na karti označene su reljefne cjeline Australije

A - Zapadnoaustralska visoravan

B - Središnja australska nizija

C- Veliko razvodno gorje

b) D.- Košćuško

91. a) T b) T c) N d) N

92. a) 4 b) 1, c) 3, d) 2

93. a) 4 b) 1, c) 2 d) 3

94a) žarkom, b) najsušnijim

85.a) N, b) N, c) T, d) N

96. a) T, b) T, c) T, d) T

97.a)-~~Mt Cook~~, b) ~~Sydney~~,

98.koraljna

99.b) Wellington

100. a) Grenland

BOSNA I HERCEGOVINA

1. a) X b) tekuća voda (tekućica) c) 51129 km² d) Balkanskom

2. a) N b) T c) N d) N

3. a) T b) N c) N d) T

4. a) 3 b) 1 c) 2 d) 4

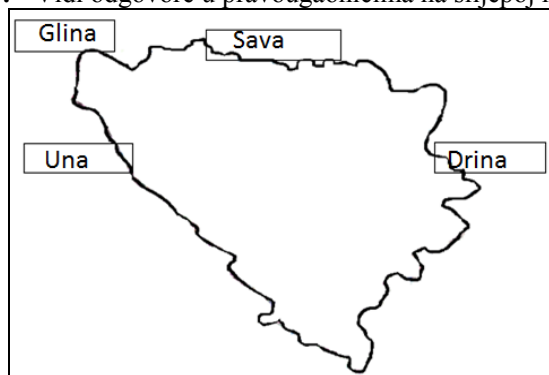
5. Most Mehmed-paše Sokolovića u Višegradu i Stari most sa starom gradskom jezgrom u Mostaru.

6. 6. april 1992. 22. maj 1992.

7. a) 4 b) 2 c) 1 d) 3

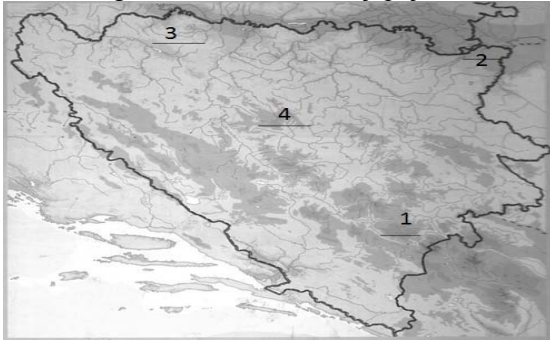
8. 2. Orašje 5. Goražde 6. Travnik 8. Široki Brijeg

9. Vidi odgovore u pravougaonicima na slijepoj karti Bosne Hercegovine

10. a) c)

11. b) c) d) e)
 12. sedimentne i metamorfne
 13. a)P b) P c) M d) K
 14. Bosansko sredogorje Niska Hercegovina Neretve Trebišnjice
 15. a) T b) N c) T d) T
 16. a) 4 b) 3 c) 2 d) 1
 17. Vidi odgovor na crtama na slijepoj karti Bosne i Hercegovine.

18. Vranica
 19. a) 2 b) 1 c) 4 d) 3
 20. Livanjsko polje
 21. a) Visoki središnji Dinaridi b) Peripanonska Bosna c) Niska Hercegovina
 d) Bosanskohercegovački dinarski krš
 22. a) T b) N c) T d) N
 23. a) Peripanonska b) Niska Hercegovina c) Maglić d) Vjetrenica
 24. b) d) e) f)
 25. umjerenom reljef
 26. a) sredozemna klima b) izmijenjena sredozemna klima c) planinska klima d) umjerenokontinentalna klima
 27. a) umjerenokontinentalna klima b) pretplaninska umjerenokontinentalna klima c) planinska klima d) sredozemna klima
 28. a) T b) N c) N d) T
 29. Veliko polje Mostaru
 30. a) 3 b) 4 c) 2 d) 1
 31. Igman mrazište
 32. a) izmijenjeno sredozemna b) pretplaninska umjerenokontinentalna c) umjerenokontinentalna d) juli
 33. a) brdsko-planinska b) mediteranska
 34. a) T b) N c) N d) N
 35. a) 4 b) 1 c) 2 d) 3
 36. a) h)
 37. Jahorine
 38. Zeničku Lašva Vrandučku Krivaja
 39. a) Crnog b) Pliva, Vrbanja i Ugar
 40. Rješenja na karti rijeka Bosne i Hercegovine su sljedeće rijeke:
 1. Sana, 2. Krivaja, 3. Trebišnjica, 4. Drina

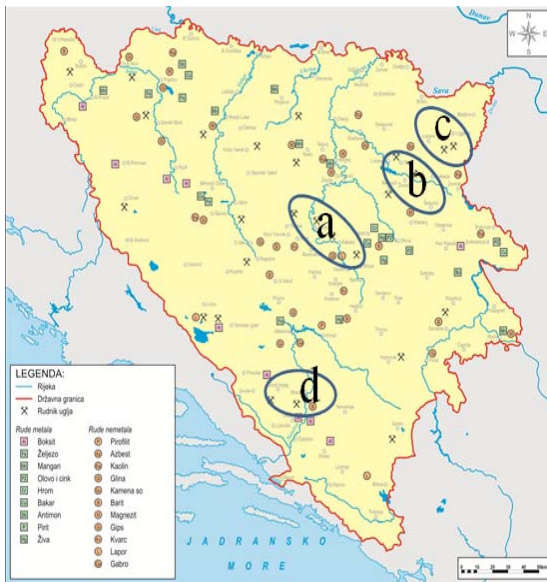

41. Rama, Rakitnica, Bregava i Trebižat
42. Uni Drini Vrbasu Neretvi
43. a) 3 b) 1 c) 4 d) 2
44. a) 3 b) 4 c) 1 d) 2
45. Martinbrodski i Štrbački
46. Rače Bosanskog Šamca Jasenovca Srpca
47. a) 2 b) 3 c) 1 d) 4
48. a) Jajce b) Maglić c) Popovo polje d) Lijevo polje
49. a) Vrbas b) Neretva c) Drina d) Neretva
50. a) 3 b) 2 c) 1 d) 4
51. a) 2 b) 1 c) 3 d) 4
52. a) Vranica b) Čvrstica c) Zelengora d) Prenj
53. Bočac Modrac Ramsko Buško
54. Neretve Deranskog Svitavskog ptičijim (ornitološkim)
55. a) izdanskim b) krškim
56. Buško Buškog
57. Bosna Una Buna bifurkacija
58. a) N b) T c) T d) T
59. a) Glina b) Šatorsko c) Usora d) Čehotina
60. Drina
61. Una
62. Buna
63. Spreča
64. a) nije b) pozitivan c) muškog d) nisu
65. a) N b) T c) T d) T
66. a) T b) T c) T d) T
67. b) 1879. b) ujednačena b) smanjuje b) planinama
68. a) b)
69. a) N b) T c) T d) T
70. Sarajevsko Miljacke Isa-beg Ishaković saraj
71. Vidi upisana rješenja na slijepoj karti Bosne i Hercegovine!

72. Trebinje Sarajevo Mostar Banja Luka
 73. Vrbas ban Hercegovačko-neretvanskog Neretve
 74. a) T b) N c) T d) N
 75. obradivo tlo vode šume rude

76. Rješenja na karti rudnog bogatstva Bosne i Hercegovine su:
 a) srednjobosnskom b) banovičkom c) ugljevičkom d) mostarskom

77. Ugljevik Tuzla Kakanj Gacko
 78. Zenica
 79. Vidi upisana rješenje na slijepoj karti voda Bosne i Hercegovine.

80. a) Međugorje b) Brčko c) Sarajevu d) Gacko
 81. a) T b) N c) T d) T

82. Megugorje Prusac
83. a) T b) T c) T d) T
84. a) peripanonska b) planinsko-kotlinska c) bosanskohercegovački visoki krš d) mediteranska
85. a) d)
86. sjevero-zapadni Unu
87. Donji Vakuf Goražde
88. a) Gomjenica b) ratarstva
89. a) T b) T c) N d) N
90. željezo mangan boksit mrki ugalj
91. a) Vrbasa Bosne b) voćarstva stočarstva
92. Kakanj Bugojno
93. a) sjeveroistočni b) Tuzla
94. c) Tuzla
95. boksit , ugalj
96. a) c)
97. a) T b) N c) T d) T
98. Bosansko- hercegovačkog visokog krša Kantona 10 (Hercegovačko-bosanskog kantona)
99. a) c)
100. zrak, voda, tlo i šume

PRIMJER TESTA

EKSTERNA MATURA IZ GEOGRAFIJE

školska 2012/2013.

UČENICI!

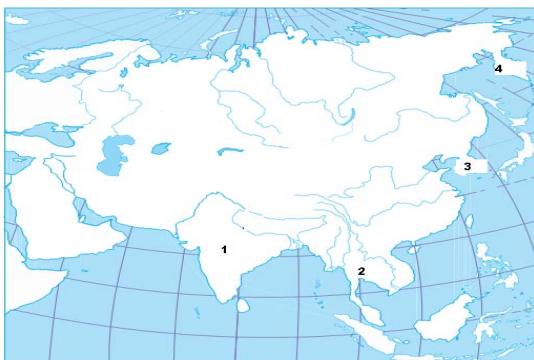
Pažljivo čitajte i rješavajte zadatak po zadatak. Dobro uočite šta se u njima traži i kako se mogu najlakše riješiti. Pišite čitko i isključivo na onom prostoru gdje je zadatak postavljen!

Želimo vam puno uspjeha u radu!

1. Brojevi na karti označavaju azijske poluotoke.

- Na prazne linije napiši, prema geografskom položaju, nazive poluotoka Azije koji su označeni brojevima:

1. Indijski
2. Indokineski
3. Korejski
4. Kamčatka

1 Bod (4 x 0, 25)

2. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Jedan je odgovor tačan.)

- Zbog svog geografskog položaja i prostiranja kroz sve toplotne pojaseve sjeverne polulopte u Aziji nalazimo sve klimatske tipove.
- Unutrašnja područja Indije i Indokine imaju stepsku klimu.
- Središnji i jugozapadni dijelovi Azije imaju ekvatorijalnu klimu.

1 Bod

3.

- Slovim na karti označena su afrička visočja i najviši vrh Afrike.

- Upiši njihove nazive:

A Etiopsko visočje B Jezersko visočje
C Kilimandžaro D Južnoafričko visočje

1 Bod (4 x 0, 25)

4. Stanovništvo Amerike pravi je mozaik naroda različitog porijekla, kulture, jezika i rasne pripadnosti.

- Za tačnu tvrdnju zaokruži slovo T (tačno), a za netačnu tvrdnju zaokruži N (netačno).

a) Prvi doseljenici na Sjevernoamerički kontinent došli su iz Azije prije više od 20.000 godina.

T N

b) Većinu stanovništva Sjeverne Amerike čine doseljenici.

T N

c) Sjeveroistočni dio SAD-a i područje oko Velikih jezera je gusto naseljeno.

T N

d) U Sjevernoj Americi niska je stopa prirodnog priraštaja.

T N

1 Bod (4 x 0, 25)

5. Australija je zemlja kengura i koala, Aboridžina i evropskih doseljenika.

- Poveži geografski pojam (slovo) sa njegovim značenjem (broj), tako što ćeš broj upisati na odgovarajuću liniju.

a) 4 - skrab	1. vrsta sisara Australije,
b) 1- torbari	2. suha riječna korita povremeno napunjena vodom u Australiji,
c) 3 - Aboridžani	3. starosjedioci Australije,
d) 2 - krikovi	4. kotrljajuće žbunje u pustinjama i polupustinjama Australije.

1 Bod (4 x 0, 25)

6. Kroz zadatak dopunjavanja pokaži koliko znaš o geografskom položaju i porijeklu imena naše države. Razmisli i dopuni sljedeće rečenice.

- a) Naša država se prvi put spominje u X stoljeću.
- b) Bosna je dobila ime po ilirskom obliku riječi *bassinus* što znači tekuća voda (tekućica).
- c) Bosna i Hercegovina ima površinu od 51. 129 km².
- d) Bosna i Hercegovina je smještena na Balkanskom poluotoku.

1 Bod (4 x 0, 25)

7. Sljedeće pitanje riješi pomoću priložene karte Bosne i Hercegovine.

Na prazne linije na karti upiši broj odgovarajućeg naziva planine i nizija.

1. Zelengora 2. Semberija
3. Kozara 4. Vlašić

1 Bod (4 x 0, 25)

8. Dopuni rečenice:

- Bosna i Hercegovina se nalazi u sjevernom umjerenom toplotnom pojasu. Najznačajniji modifikator klime u našoj državi je reljef.

1 Bod (2 x 0, 50)

9. Uz pomoć fotografije i navedene asocijacije prepoznaj o kojoj rijeci je riječ.

Međedanska klisura Tijesno Rača rijeka Tara

Ime rijeke je Drina.

1 Bod

10. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora! (Dva odgovora su tačna.)

a) Gornjobavaska-plivska mezoregija nalazi se u zapadnom djelu Planinsko-kotlinske makroregije.

b) Gornjobavaska-plivska mezoregija pruža se u dolini rijeke Lašve.

c) Stari grad Jajce je značajan turistički centar.

d) Kupres je smješten u Gornjobavasko-plivskoj mezoregiji.

1 Bod (2 x 0, 50)

Ukupno: 10 ___

max real

LITERATURA:

Nastavni planovi i programi:

- Nastavni plan i program za VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole Federacije Bosne i Hercegovine
- Nastavni plan i program za VIII i IX razred devetogodišnje osnovne škole Kantona Sarajevo.

Udžbenici:

1. Jahić, H.: *Geografija za osmi razred*, Sarajevo, Publishing d.d., Sarajevo, 2011.
2. Kulašin, E.: *Geografija za osmi razred*, Bosanska knjiga, Sarajevo, 2011.
3. Kulenović, S. i Džafić, D.: *Geografija za osmi razred*, Vrijeme, Zenica, NAM, Tuzla, 2011.
4. Kulenović, S. i Džafić, D.: *Geografija za deveti razred*, Vrijeme, Zenica, NAM, Tuzla, 2012.
5. Župančić, G.: *Geografija za osmi razred*, Dječija knjiga, Bosanska riječ, Sarajevo, 2011.
6. Brazda, M., Crkvenčić, I., Jelić, T., Mihalj, S.: *Geografija 3- udžbenik za sedmi razred osnovne škole*, ALFA, Mostar, 2011.
7. Mađar, I., Bakarić-Palička, S.: *Zemljopis za osmi razred osnovne škole*, ŠN, Mostar, 2006.
8. *Atlas svijeta za osnovne i srednje škole*, Sejtarija, Sarajevo, 1998.
9. *Školski geografski atlas za osnovnu i srednju školu*, Svjetlost, Sarajevo, 2008.